

# Vliv marketingu a manipulace na očkování proti Covid-19

Zbyněk Kopeček

---

Bakalářská práce  
2022



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta multimediálních komunikací

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta multimediálních komunikací  
Ústav marketingových komunikací

Akademický rok: 2021/2022

# ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Zbyněk Kopeček**  
Osobní číslo: **K19460**  
Studijní program: **B7202 Mediální a komunikační studia**  
Studijní obor: **Marketingové komunikace**  
Forma studia: **Kombinovaná**  
Téma práce: **Vliv marketingu a manipulace na očkování proti Covid-19**

## Zásady pro vypracování

1. Zpracujte teoretická východiska k tématu marketingu a manipulace v kontextu očkování proti viru Covid-19 a proveďte rešerší z dostupných zdrojů.
2. Formulujte cíle, výzkumné otázky a metodiku práce.
3. Realizujte kvalitativní výzkum k uvedenému tématu.
4. Zhodnoťte výsledky a navrhněte možná doporučení na zlepšení komunikace ze strany zainteresovaných institucí.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

**Seznam doporučené literatury:**

- CIALDINI, Robert B., 2006. *Influence: The Psychology of Persuasion*. Scranton, Pennsylvania, U.S.a.: HarperCollins. ISBN 978-0061241895.
- TOMANDL A KOL., Jan, 2020. *Krizová komunikace* [online]. B.r. Brno: Masarykova univerzita [cit. 2022-01-27]. ISBN 978-80-210-9636-3. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/krizova-komunikace-745397/>
- ALVAROVÁ, Alexandra, 2017. *Průmysl lži: Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7553-492-7.
- COONS, Christian a Michael WEBER, 2014. *Manipulation: Theory and Practice*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 9780199338207.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Michal Stránský, Ph.D.**  
Ústav marketingových komunikací

Datum zadání bakalářské práce: **31. ledna 2022**  
Termín odevzdání bakalářské práce: **22. dubna 2022**



---

**Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.**  
děkan

---

**Mgr. Eliška Káčerková, Ph.D.**  
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 4. dubna 2022

## PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

### Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

### Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 14.4.2022

Jméno a příjmení studenta: Zbyněk Kopeček

..

.....  
podpis studenta

## **ABSTRAKT**

Práce se zabývá tématem vakcíny proti Covid-19 v kontextu manipulace a argumentačních faulů, využívaných odpůrci očkování, kteří dokázali získat velký mediální prostor na sociálních sítích. Teoretická část se věnuje krizové komunikaci, jednotlivým manipulativním technikám, argumentačním faulům a nejčastějším mýtům ohledně virusu, který je v poslední části také základně popsán. Praktická část analyzuje obsah příspěvků proti očkování s největším dosahem a hledá jednotlivé manipulativní techniky. V druhé části jsou provedeny polostrukturované rozhovory na téma očkování, které doplňuje ukázka příspěvků, ve kterých jsou použity prvky s manipulativní rétorikou, zjištěnou v obsahové analýze, podporující však očkování.

Klíčová slova: manipulace, Covid-19, očkování, argumentační faul, sociální síť.

## **ABSTRACT**

The thesis is about the topic of the Covid-19 vaccine in context of manipulation and argumentative fouls used by objectors of vaccination who were able to gain a large media space on social networks. The theoretical part is devoted to crisis communication, manipulative techniques, argumentative fouls and the most common myths about the virus, which is also basically described in the last part. The practical part analyses the content of the anti-vaccination posts with the greatest impact and looks for individual manipulative techniques. In the second part, a semi-structured interviews on the topic of vaccination are conducted, which is complemented by a sample of posts that use elements with manipulative rhetoric, identified in the content analysis, but supporting vaccination.

Keywords: manipulation, Covid-19, vaccination, argumentation foul, social networks.

## **Poděkování**

Mé poděkování patří především vedoucímu této bakalářské práce Mgr. Michalu Stránskému, Ph.D. za profesionální vedení a předávání užitečných a upřímných rad. Dále svým nejbližším, rodině a zaměstnavateli, kteří mi byli oporou a měli pochopení pro mou časovou situaci v době psaní práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

# OBSAH

<b>ÚVOD</b> .....	<b>9</b>
<b>I TEORETICKÁ ČÁST</b> .....	<b>11</b>
<b>1 KRIZOVÁ KOMUNIKACE</b> .....	<b>12</b>
1.1 ZÁKLADNÍ ATRIBUTY KRIZOVÉ KOMUNIKACE .....	12
1.2 KRIZOVÝ SCÉNÁŘ.....	13
1.2.1 Desatero krizové komunikace podle Němce.....	14
<b>2 MANIPULATIVNÍ TECHNIKY</b> .....	<b>15</b>
2.1 MANIPULÁTOR .....	15
2.1.1 Shostromova typologie manipulátorů .....	15
2.2 MANIPULAČNÍ STRATEGIE .....	16
2.3 MANIPULAČNÍ TECHNIKY PODLE CIALDINIHO .....	17
2.3.1 Reciprocita .....	18
2.3.2 Závazek a důslednost .....	18
2.3.3 Sociální schválení.....	18
2.3.4 Oblíbenost .....	19
2.3.5 Autorita .....	19
2.3.6 Vzácnost.....	20
2.4 ARGUMENTAČNÍ FAULY .....	20
2.4.1 Důraz na rozum .....	20
2.4.2 Důraz na emoce.....	21
2.4.3 Manipulativní obsah.....	21
2.4.4 Chybná příčina .....	22
2.4.5 Chybné vyvození.....	22
2.4.6 Útok.....	23
<b>3 COVID-19 A OČKOVÁNÍ</b> .....	<b>24</b>
3.1 PRŮBĚH VIRU .....	24
3.2 ŠÍŘENÍ VIRU.....	25
3.3 VAKCÍNA.....	25
3.4 NEJZNÁMĚJŠÍ MÝTY A HOAXY .....	26
3.4.1 Vakcína je škodlivá .....	26
3.4.2 Rychle vyvinutá vakcína nebude účinná.....	26
3.4.3 Každá z vakcín bude mít jinou účinnost .....	27
3.4.4 Vakcína změní lidskou DNA .....	27
3.4.5 Vakcína způsobí nemoc samotnou.....	27
3.4.6 Očkování způsobí neplodnost .....	27
3.4.7 K získání kolektivní imunity by stačilo promořit populaci.....	27
3.4.8 Stačí naočkovat jen rizikové skupiny obyvatel.....	28
3.4.9 Farmaceutické firmy tají vedlejší účinky vakcín .....	28
<b>4 METODIKA PRÁCE</b> .....	<b>29</b>

4.1	CÍL PRÁCE .....	29
4.2	VÝZKUMNÉ OTÁZKY .....	30
4.3	METODY VÝZKUMU.....	30
4.3.1	Obsahová analýza.....	30
4.3.2	Polostrukturované rozhovory .....	30
<b>II</b>	<b>PRAKTICKÁ ČÁST .....</b>	<b>32</b>
<b>5</b>	<b>OBSAHOVÁ ANALÝZA .....</b>	<b>33</b>
5.1	IMUNOLOG KAREL DRBAL .....	33
5.2	DANIEL LANDA – CO KDYŽ.....	34
5.3	LUKÁŠ POLLERT – OČKOVANÍ ROZNESLI VIRUS .....	35
5.4	VÁCLAV KLAUS MLADŠÍ – POROVNÁNÍ POZITIVNÍCH TESTŮ .....	37
5.5	ALENA DERNEROVÁ – LIDÉ OPATŘENÍM PŘESTÁVAJÍ VĚŘIT .....	38
5.6	MUDR. JAN HNÍZDIL – OPRAVDOVÁ LÉKAŘKA .....	39
5.7	VYVOZENÍ ZÁVĚRŮ NA ZÁKLADĚ PROVEDENÉ ANALÝZY.....	41
<b>6</b>	<b>POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR .....</b>	<b>42</b>
6.1	PRVNÍ ČÁST – OBECNÁ .....	43
6.2	DRUHÁ ČÁST – REAKCE NA NÁVRHY .....	45
6.3	VERIFIKACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK .....	51
6.4	NÁVRHY A DOPORUČENÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ .....	54
	<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>56</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....</b>	<b>57</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK .....</b>	<b>59</b>
	<b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>	<b>60</b>



## ÚVOD

Na podzim roku 2021 pandemie Covid19 opět dominuje světovým děním, navzdory faktu, že lidstvo dokázalo vyvinout poměrně účinný nástroj, jak problémům s přeplněnými nemocnicemi zabránit. Jedná se o vakcínu, která snižuje pravděpodobnost nakažení a velmi výrazně limituje pravděpodobnost hospitalizace a případné úmrtí kvůli vážnému průběhu nemoci.

Složení vakcín prověřila a schválila Evropská léková agentura. Odborníci vyloučili možnost, že by očkování mohlo způsobit neplodnost, autismus, změnit naši DNA nebo že je vakcína magnetická (WHO, 2021). Rovněž riziko závažnější zdravotní komplikace po očkování je naprosto mizivé, stejně jako u běžných vakcín či volně prodejných léků typu ibuprofen. Přesto se v populaci najde velká část, která toto jednoduché opatření odmítá.

Kvůli akutnosti situace se z vakcíny stalo masmediální téma na denní bázi, často zcela ignorující základní fakta.

Tato seminární práce vyhledává právě takové místa. Tam, kde proti očkování vzniká velké množství obsahu, přitahující masy, který není založen na vědeckých poznatcích a racionálních argumentech, nýbrž na emocionálním základu využívajícím manipulativní techniky a různé argumentační fauly.

V teoretické části jsou popsány základní aspekty jako je manipulace, její způsoby, manipulátoři a jejich strategie, techniky a argumentační fauly. Protože se pandemie, způsobená virem Covid-19 dá jednoznačně označit také jako krize, zmiňuje se zde pojem krizová situace, protože právě tu prožívají vlády a další zainteresované instituce. Na závěr je v krátkosti charakterizován Covid-19 a také nejčastější mýty, které okolo něj právě v analyzovaném prostředí kolují.

Praktická část je rozdělena na dva, na sebe vzájemně navazující díly. Obsahová analýza zkoumá obsah příspěvků proti očkování, které v českém prostředí měly největší dosah a hledá v nich jednotlivé manipulativní techniky a argumentační fauly.

V druhé části jsou provedeny polostrukturované rozhovory s respondenty, kteří se z různých důvodů nenechali očkovat. Zjišťují se zde jejich názory a motivace. Poté jsou jim předloženy příspěvky, ve kterých jsou použity prvky s manipulativní rétorikou, vyzkoumanou v obsahové analýze. Tedy takovou, která by kvůli svému proti očkovacímu

postoji měla být respondentům bližší. Rétorika a zabarvení zůstane stejné, rozdíl bude ale ve sdělení, které bude očkování podporovat.

Nutno dodat, že v době psaní této bakalářské práce je situace stále velmi dynamicky vyvíjející se a téma očkování velmi třaskavé. Je proto možné si situaci představit také modelově, kdy globálně propojený svět zasáhne problém, jenž ovlivní každodenní život všech občanů, na který existuje poměrně jednoduché řešení, ale vypořádat se s ním musí jednotlivé státní instituce na základě svých schopností a vědomostí tak, aby se co nejrychleji a nejméně bolestivěji vrátila do normálního stavu, a to na základě důvěry ve své občany. Jedná se ale o důvěru, která musí být zároveň vzájemná.

Tedy situaci, která nastala v ČR na konci roku 2021.

## **I. TEORETICKÁ ČÁST**

## 1 KRIZOVÁ KOMUNIKACE

Jakákoliv firma či organizace se může dostat do situace, kdy (ať je to její chybou či není) bude řešit nepříjemné události, spojené s nehodou, konfliktem, katastrofou či jejich kombinací. Škody nejsou jen materiální podoby, často jde o zdraví či život lidí. Úkolem organizace je těmto situacím předcházet a pokud nastanou, řešit je s co nejméně bolestivými důsledky pro všechny. Kromě těchto činností je ale pro budoucnost instituce neméně důležité i to, jak své počínání komunikuje k veřejnosti.

Krizová komunikace je součástí Public Relations a jejím hlavním cílem je především ochránit dobré jméno instituce, ekonomické zájmy a v případě ohrožující situace i lidské zdroje (Lesensky).

Vymětal (2009, s. 17) krizovou komunikaci charakterizuje jako *výměnu informací mezi odpovědnými autoritami, organizacemi a skupinami před mimořádnou událostí, v jejím průběhu a po jejím skončení.*

Tomandl (2020, s. 50) krizovou komunikaci bere s ohledem na ohrožení reputace či mimořádné události jako nezbytnou součást reakce organizace, přejímá všeobecnou tezi o královské disciplíně PR a přidává tvrzení, že *špatné rozhodnutí managementu lze komunikovat s obstojnými výsledky, naopak i dobré rozhodnutí lze špatnou či nulovou komunikací zcela pohřbit.*

### 1.1 Základní atributy krizové komunikace

Mezi nejčastěji zmiňované doporučení v komunikace je samotná komunikace, tedy maximálně se vyvarovat průtahům, neúplným informacím či úplnému mlčení, které je obecně považováno za nejhorší věc, kterou lze v krizových situacích dělat. Vzniká totiž informační vakuum, které je následně zaplní někdo jiný.

Zcela zásadní je pravdivost sdělení. Tomandl vychází z toho, že jakákoliv evidentní vytáčka, snaha o zamlčení a zametení problému pod koberec, či dokonce záměrná lež, kterou se podaří veřejnosti odhalit, může narušit veškeré komunikační sdělení. Zároveň ale lze uplatnit princip pravdivost, tedy že *Nemusíte (a nemůžete) vždy říkat vše, ale to, co řeknete, musí být pravda.* (Antušák, 2009, s. 309)

S tímto přímo souvisí i společenská odpovědnost. Komunikační opatření můžou být velice kvalitně vymyšlené i zrealizované, pokud ale nemá instituce nemá důvěru v občany, je účinek komunikace pochybný. Je třeba mít zodpovědně nastavenou filozofii s jasně

danými základními hodnotami (sociální, společenské, morální, ekologické apod.), které jsou navíc veřejnosti známé. Jedině s tímto základem se krizová komunikace setká s požadovaným účinkem. (Němec, 1999, s. 18)

Jedním z důležitých prvků krizové komunikace je jasnost a srozumitelnost sdělení. Pokud je ponechán prostor pro domýšlení, znamená to většinou také zkreslení či desinterpretaci, a tomu odpovídající, většinou nepříznivé reakce. V obsahu zprávy je třeba se vyvarovat odborným výrazům či dlouhým a složitým větám, jelikož je směřována laikům.

Mezi další doporučení, týkající se krizové komunikace patří konzistentnost (aby sdělení více mluvčích dávala dohromady smysl a nepůsobila protimluvně, což se je důležité také z časového hlediska, tedy nelze dnes popřít to vy bylo řečeno včera), rychlost (reagovat pružně, první vyjádření nejlépe v rámci hodiny) a framing (správná interpretace události pomocí vhodně zvolených komunikačních prostředků, jehož cílem je přimět publikum pochopit situaci určitým/správným způsobem, tzv. interpretační balíčky)

## 1.2 Krizový scénář

Důležitá část krizové komunikace je samotná příprava. Korporace či státní instituce nemůže spoléhat na strategii běžného režimu, tedy že období klidu, které převažuje, je permanentní. Jejich úkolem je právě v tomto období o možnostech krize či konfliktů přemýšlet a připravovat se na ni.

S tím přímo souvisí krizový scénář. Ten představuje, co všechno se může stát a zároveň předkládá řešení popis řešení.

Podle Zuzáka (2004, s. 59) by správný krizový scénář měl být stručný (klidně i jedna strana ke každé potencionální situaci), přehledný, s jasnou vypovídající schopností s důrazem na to, aby se nestal jen nástrojem alibismu. Tedy aby splnil, svou úlohu, když situace nastane.

Neméně důležitý je také krizový tým, který se odvíjí od typu organizace a typu krize, která nastala. Obvykle se skládá z nejvyšších představitelů instituce, odborníky na typ dané krize (např. lékaři, sociologové, mediální konzultanti a další externí poradci), tiskový mluvčí, právník a exekutivci, kteří úkoly manažersky přenáší do všech úrovní a korigují procesy.

### 1.2.1 Desatero krizové komunikace podle Němce

Na základní pravidla z komplexního pohledu velmi efektivně popisuje Němec (1999, s. 69). Zdůrazňuje konsistentní styl komunikace instituce „jedním jazykem“ v dobách normálních i konfliktních či krizových. Je třeba dbát na pozici jednotlivců – kompetentních mluvčích, kteří podávají informace v reálném čase a především před tím, než se nepříjemných skutečností chopí sdělovací prostředky z jiných zdrojů. Chápe fakt, že některé informace nemohou být uvolněny před rozhodnutím zainteresovaných a zodpovědných osob, i tak ale musí být tento počín důvěryhodně vysvětlen s důrazem na eliminaci nedorozumění či dvojsmyslů.

Takové situace často bývají nepřehledné a složité, o to více však musí vedení a mluvčí zachovat chladnou hlavu. Základem je postup dle krizového plánu s nutnými operativními odchylkami, stejně tak jako podrobný záznam průběhu krize a reakce okolí na ni.

Zpočátku doporučuje připustit si horší variantu a nikdy situaci nezlehčovat. Další „nikdy“ zde zaznívá v případě schvalování viny na druhé. Důležité je také neočekávat samovolné projevy sympatií, pro které je třeba pro ně připravovat zálohu. Je třeba také počítat s tím, že dříve nakloněný sdělovací prostředek nyní může tentokrát psát proti instituci.

Hlavní je věřit ve zvrat k lepšímu a dělat vše pro to, aby nastal.

## 2 MANIPULATIVNÍ TECHNIKY

Manipulace je druh chování mající vliv na názory, postoje či myšlenky druhých a lze se s ní setkat v jakékoliv komunikační situaci, jako je například informativní rozhovor, kritika, řešení konfliktu, pohovor, rozhodovací proces, diskuze mezi přáteli nebo rozhovor s pracovníkem o jeho pracovních výkonech apod. (Gorin, 2014, str. 77)

Manipulace může být i nevědomá, jelikož ne vždy se předpokládá záměrné využívání tohoto způsobu přesvědčování. Člověk si často ani sám neuvědomuje, že někým manipuluje, např. když se snaží vyvolat soucit slzami (Edmüller, Wilhelm, 2010).

### 2.1 Manipulátor

Osobou, která manipuluje, může být téměř kdokoliv. Z historického kontextu jsou známí vládcí, obchodníci, politici, diktátoři, samotné totalitní i demokratické režimy a mnoho dalších skupin a systémů. (Shostrom, 1967)

Podle Nazare-Aga (1999) je manipulátorovou snahou je přesvědčit o správnosti myšlenky či názoru, které nejsou příjemcům vlastní. Jeho jednání většinou začíná tak, aby získal u svých obětí sympatie, k čemuž využívá znalost slabých stránek ostatních lidí a také svoje charisma.

Jeho typickým projevem je absence konkrétnosti, četnost obecných pojmů nebo tvrzení a časté používání superlativů („všechno, nikdo, nic, vždy, nejlepší, ...“).

#### 2.1.1 Shostromova typologie manipulátorů

Everett L. Shostrom (1921-1992) byl americký psycholog, který rozdělil manipulátory do devíti charakteristických stylů osobností. Tento počin získal velké uznání v široké skupině psychologů a je považován za nejdůkladnější dělení typů manipulace.

Manipulátor dle této typologie využívá často charisma a znalost slabých stránek ostatních lidí, aby navodil pocit viny, soucitu, nebo dobrého sebehodnocení (Novák, Capponi, 2012, str. 152).

1. Diktátor – většinou je na vedoucích pozicích, např. autoritativní šéf nebo se jedná o otce – hlava rodiny. Odvolává se na autority, tradici či odkaz předků. Často také používá citáty.

2. Chudáček – zakládá si na pocitu méněcennosti, zdůrazňuje své handicap, svou provolávanou neschopností zastírá neochotu.
3. Počtář – umí si spočítat, co je pro něj v dané situaci nejvýhodnější, nemá vysoké ambice a zabývá se jen jednoduššími úkoly. Zakládá si na recipročních vztazích. Když se mu do něčeho nechce, vymluví se z toho.
4. Břečťan – je podobné povahy jako Chudáček, zakládá si především na parazitování na ostatních, předstírá závislost na druhých. Často se jedná o hypochondry a proklamované oběti nepřízně osudu
5. Drsník – manipuluje hrubostí a pevnou přesvědčivostí o své pravdě, nepřipouští kompromis ani diskuzi. Používá také nadávky a urážky, okolí mu ustupuje především neochotou jít s ním do sporu.
6. Obětavec – pasuje se do role nejskromnějšího a nejhodnějšího člověka, který nic nepotřebuje. Obětuje se, ale zároveň vybírá daň. Často je zastoupen v rodině v roli matky.
7. Poslední spravedlivý – chce po svém okolí vyvolat pocit viny, vše a všechny okolo kritizuje, nikdy však neuzná své chyby. Oproti Obětavci se v tomto případě jedná spíše o muže.
8. Opatrovatel – opatruje se a stará o druhé, často i proti jejich vůli. Sám ví, co je pro ně nejlepší a nepotřebuje se jich na to ptát. Nepřipouští, že nemusí mít pravdu. Často se jedná o rodiče.
9. Mafián – manipuluje z pozici síly jako drsník, zároveň ale nabízí určitý druh ochrany a záštity (výměnou za loajalitu). Často se tento typ manipulátora vyskytuje v politice.

Tato typologie počítá také s tím, že jednotlivé typy se v případě manipulátora kombinují mezi sebou.

## 2.2 Manipulační strategie

Kromě typologií manipulujících existují i strategie, které do čtyř kategorií rozdělili Edmüller a Wilhelm. Třídění se řídí podle strategií a případně i záměru, který je přesvědčovaným sledován.



1. *Blokáda* – pomocí které je snahou manipulátora zabránit dosáhnutí oponentova cíle. Většinou chce pokračovat v diskuzi, ve které ale nesleduje žádný další cíl. Může přitom postupovat dvěma způsoby – defenzivně (setrvání na svém stanovisku, omítání vysvětlení, blokování informací, neodpovídání na otázky, neochota pochopit druhého, schovávání se za předstírané zájmy) a ofenzivně (odvádění pozornosti na jiná témata, rozměňování, záměrné nepochopení, mlžení, uvádění scestných argumentů, zveličování)
2. *Prosazování se* – opak blokády, manipulátor chce všemi prostředky udržet diskuzi a dosáhnout cíle všemi prostředky. Přesvědčuje, používá zavádějící či nerelevantní argumenty a snaží se druhého přemluvit. Využívá postupy, které se na přesvědčování nesoustřeďují (hrozby/lži/vydlírání, selektivní informování, osobní útoky, vyvolávání emocí, vytváření časové tísně, vyvolávání špatného svědomí) i vyloženě přesvědčovací techniky (lichocení, apelování na ješitnost, zneužívání autority, znejistění – vlastní řešení se prezentuje jako záchrana)
3. *Sabotáž rozhovoru* – snaha manipulátora o ztroskotání rozhovoru bez nesení vlastní zodpovědnosti. Typické prvky sabotáží jsou záměrná nechápavost, provokování urážek, vyprovokování přerušování rozhovoru, podsouvání výroků, lhaní, skákání do řeči, legitimizace výbuchu emocí apod.
4. *Sabotáž po rozhovoru* – při rozhovoru se manipulátor tváří kooperativně, po něm ale jeho výsledky sabotuje nebo obchází. Používá přitom vlastní interpretace dohod, které často nedodržuje vůbec, snaží se o intriky a rozeštvání ostatních nebo vytváří překážky a blokády.

### 2.3 Manipulační techniky podle Cialdiniho

Robert B. Cialdini, Ph.D je nejcitovanějším žijícím sociálním psychologem současnosti, který se zabývá tématem přesvědčování a manipulace. Celou svou kariéru zkoumáním vědy o vlivu a vysloužil si mezinárodní pověst jako odborník v oblasti přesvědčování (Cialdini, 2012, str. 334).

Jeho výstupy nevychází pouze z vědeckých výzkumů, ale také z praktických zkušeností, kdy se nechával zaměstnávat např. jako podomní obchodník, dealer drogistického zboží, prodejce automobilů nebo pracovník PR agentury.

Ve své nejznámější publikaci *Influence: The Psychology of Persuasion* (1984), která se stala světový bestseller (prodáno více než 2 miliony výtisků) přišel s teorií vlivu, založené na šesti principech. Na základě těchto principů (plus argumentačních faulů) bude v praktické části analyzován obsah příspěvků na sociálních sítích a následně vytvořeny fiktivní sdělení pro účastníky kvalitativního výzkumu.

### 2.3.1 Reciprocita

Jedná se o pocit závazku, který je historicky provázán s lidskou kulturou. Tento velmi efektivní nástroj využívá pocit vděčnosti a pocitu dluhu vůči osobě, která pro nás něco udělala, a to i za podmínek, že tato služba byla výrazně nižší, než je aktuální požadavek. Vychází z přirozené tendence vyhovět tomu, kdo nám dříve prokázal laskavost.

Marketing jej využívá například ve formě ochutnávek zdarma, neplacené zkušební verze softwaru na dva měsíce zdarma, dva plus jeden produkt zdarma či rozdávání darů kolemjdoucím při politických kampaních.

V 90. letech tato metoda velmi pomohla financovat náboženské hnutí krišnovců, kteří ji využívali formou náhlého darování růže náhodným kolemjdoucím, kteří na toto nečekané gesto reagovali finančním příspěvkem, jelikož v daný okamžik se to jevilo jako nejpřirozenější reakce.

### 2.3.2 Závazek a důslednost

Člověk má v sobě silnou potřebu jednat automaticky v souladu s předchozími chováními, zkušenostmi a hodnotami, protože je pro něj nejjednodušší. Klíčem k této metodě je závazek, tedy zaujetí stanoviska nebo prohlášení, čímž se vytvoří podmínky, aby se s neuváženou důsledností závazku dostalo.

Z tohoto principu vychází i obchodní technika, nazvaná noha ve dveřích (foot in the door). Nejprve je zákazník požádán o drobnou laskavost (začíná se například prostým dotazem na to, jak se dnes má), následně se nároky stupňují. Jakmile někomu vyhoví v drobné záležitosti, bude inklinovat k vyhovění i v něčem zásadnějším.

### 2.3.3 Sociální schválení

Podstata této techniky vychází z principu, který člověk používá *pro stanovení toho, co je správné. Tím je zjištění, co považují za správné i ostatní lidé. Tento princip se vztahuje*

zejména na způsob, kterým rozhodujeme o tom, co představuje správné chování. V dané situaci je správnější to, které je i u ostatních.

Jednání a rozhodování druhých je pro nás vodítkem, jak se sami rozhodnout. V nákupním chování se často řídíme doporučením druhých. Proto se v marketingu s oblibou využívá hodnocení produktů od dalších zákazníků, jako například srovnávač zboží a e-shopů, web Heureka.cz.

### 2.3.4 Oblíbenost

Tento psychologický princip je založený na obecném pozitivním vnímání člověka, kterého máme známe a máme rádi. Znamená to tedy, že spíše budeme souhlasit a vyhovíme člověku, který je nám sympatický.

Dále uvádí faktory, které se na oblíbenosti podílejí:

- Fyzická atraktivita – jak dokazují výzkumy, je přímo spojena s pozitivními rysy osobnosti.
- Podobnost – jsou nám sympatičtější ti, kteří mají podobné názory, osobnostní rysy, zkušenosti
- Komplimenty – člověk má spíše rád toho, kdo mu lichotí, než ten, který jej kritizuje
- Kontakt a spolupráce – práce na dosažení společného cíle vytváří pocit sounáležitosti a sblížení.
- Podmiňování a asociace – spojení produktu s oblíbenou osobností ukáže produkt v pozitivním světle (např. celebrity v reklamě).

### 2.3.5 Autorita

Člověk má tendence přirozeně věřit autoritám, jelikož odborníci jsou znalí a ví lépe, kde je pravda nebo jak postupovat. Faktem je ale také to, že autorita nemusí být žádný expert, i tak ale dokáže významným způsobem ovlivňovat.

Proto se v reklamách velmi často objevují doktoři či zubaři, kteří doporučují ty vhodné produkty.

Součástí tohoto sociálního efektu jsou také symboly, které autority vystihují. Jsou jimi

- tituly (vysokoškolské)
- oblečení (oblek policisty vzbuzuje respekt)

- ozdoby (značka luxusního auta)

### 2.3.6 Vzácnost

Jedná se o velmi účinné sdělení, které se snaží apelovat na jedinečnost situace, čímž dostává člověka pod psychologický tlak – strach, že přijde o unikátní nabídku či příležitost.

V marketingu se takové metodě říká FOMO (fear of missing out).

Využívá se například ve formě časově omezených slev, do vyprodání zásob nebo limitované edice.

## 2.4 Argumentační fauly

Dalším typem manipulace, která se velmi často vyskytuje v diskuzích, včetně těch online, jsou argumentační fauly. Používají se *za účelem přesvědčení oponenta či publika o správnosti tvrzení mluvčího bez ohledu na logickou platnost samotných argumentů. Mohou působit na emoce i na rozum, může se jednat o přímý útok, ale i o manipulativní vsuvky.* (Burýšek, 2019, Bez fauly). Některé takové fauly se přitom můžou jevit velmi uvěřitelně, obzvláště v případě těch, které zdůrazňují emoce v kombinaci s přirozeným strachem.

Existují také fauly, kterých se komunikátor dopustil omylem. Úmyslné jsou často součástí určité propagandy a ke své argumentaci je používají manipulátoři. Stejně jako u Cialdiniho manipulačních technik, budou i argumentační fauly součástí analýzy a rozhovorů v praktické části práce.

Burýšek argumentační fauly rozlišuje do šesti kategorií.

### 2.4.1 Důraz na rozum

Jde primárně o zkratky, které umožňují jednodušší zpracování informací, v jehož průběhu je ale zároveň zkreslují. Tyto fauly potom na zkreslení apelují. Zpravidla nebývají úmyslné, ale za platnou argumentaci bývají považovány.

Patří mezi ně například:

- apel na tradici – „věc je dobrá, protože je součástí nějakých tradic“
- apel na názor – mluvčí *prezentuje doložitelnou lež jako pravdu na základě toho, že se jedná o jeho názor*
- apel na lid – „jelikož si to myslí mnoho lidí, je to pravda“

- apel na nedůvěryhodnost – „jelikož zní něco neuvěřitelně, nemůže to být pravda“
- apel na obvyklý postup – „jelikož se nějaká věc takto dělá, je to pravda“
- apel na autoritu – jako důkaz pro pravdivost svého argumentu používá mluvčí tvrzení autority

### 2.4.2 Důraz na emoce

Odůvodňují svoji pravdivost na základě emočně zabarvených argumentů. Často se využívají i v politickém prostředí, např. když v případě nedostatku reálných důkazů nebo konkrétních faktů.

- zbožné přání – argument je pravdivý (nebo nepravdivý), protože mluvčí v něj mluvčí věří
- apel na posměch – mluvčí prezentuje oponentův argument tak, aby působil absurdně, přičemž svůj žádný nemá.
- apel na soucit – snaha vyvolat podporu pro argument zneužitím oponentova pocitu viny a soucitu
- apel na přírodu – snaha ospravedlnit argument jeho přirozeností (nebo nepřirozeností)
- apel na strach – snaha vyvolat strach z alternativy, která je mluvčího protiargument

### 2.4.3 Manipulativní obsah

Tyto fauly manipulují vhodnou úpravou obsahu, přičemž nemusí jít vždy o lež, jak je často zjednodušeně označováno. Může se jednat o reálná data, ze kterých je pouze vyvozen manipulativní závěr. Jejich cílem je většinou *dostat oponenta do nežádoucích pozic, zamlčet alternativy, uměle vytvářet bezvýhodné situace* apod.

- nevyvrátitelnost – snaha verifikovat argument důkazem, který nelze ověřit
- šikmá plocha – (bez důkazu) vychází z faktu, že *relativně malý krok povede k řetězové reakci souvisejících (negativních) událostí*
- falešná stopa – použití irelevantního tvrzení, které do debaty přináší nové, nesouvisející informace, tím dochází k odvedení pozornosti od tématu a zmatení protistrany

- falešné dilema – jsou předloženy jen vybrané protikladné možnosti a další existující alternativy zamlčeny
- sloučená otázka – protistraně je položena otázka s určitým předpokladem
- zaujatý vzorek – odvolávání se na nereprezentativní vzorek za účelem vyvolání dojmu, že se jedná o většinu
- potvrzovací zkreslení – pro argumenty mluvčího jsou z širokého spektra argumentů vybrány jen ty, které se mu hodí

#### 2.4.4 Chybná příčina

Jedná se o falešné nebo chybné příčiny, na které je však soustředěna hlavní argumentace.

- *cum hoc* – mluvčí uvádí, že korelace dvou jevů naznačuje to, že jeden způsobuje nebo ovlivňuje druhý
- dvě mínus dělají plus – tvrzení, že jedna špatná událost může omlouvat druhou špatnou událost
- ignorování společné příčiny – zastává postoj, že jedna událost způsobila druhou, bez ohledu na možnost, že obě události mohla způsobit třetí příčina
- potvrzovací kruh – mluvčí vytváří kruh mezi příčinou a důsledkem a nebere v potaz další možnosti

#### 2.4.5 Chybné vyvození

Tyto argumentační fauly se odvolávají na důsledek, který je z příčiny vyvozen falešně nebo chybně.

- sloučení společnou vlastností – jedna společná vlastnost neznamená, že dvě věci jsou tatáž věc (lidově se označuje také jako „slovíčkaření“)
- paušalizující pravidlo – aplikace platného (nebo neplatného) obecného pravidla na zvláštní či příliš obecný případ
- střed pozornosti – učinění závěru na základě aspektů, které jsou momentálně ve středu pozornosti
- unáhlený závěr – bez vytvoření dalších dostupných důkazů a okolností

- gamblerův omyl – tvrzení, že *minulé výsledky přímo ovlivňují pravděpodobnosti budoucích výsledků*
- důkaz anekdotou – úmyslné odmítání důkazů na základě osobní zkušenosti nebo historky z první ruky

#### 2.4.6 Útok

Jedná se o verbální útok na protistranu. Vyznačuje se potlačením argumentů útočníka, místo kterých se soustřeďuje na samotnou osobu protistrany. Ve většině případů se *jedná o nejtěžší možné fauly, jelikož zcela narušují (nebo ukončují) diskuzi a nepřinášejí do ní nic relevantního.*

- slaměný panák – *mluvčí vytvoří vlastní zkreslenou, přehnanou, či špatně vyloženou verzi oponentova argumentu (či postoje) a následně proti ní sám argumentuje*
- nelichotivá asociace – mezi argumentem protistrany a argumentem třetí strany je vytvořena falešná spojitost
- útok na původ

### 3 COVID-19 A OČKOVÁNÍ

Na konci roku 2019 byla v Číně popsána série zápalů plic nejasného původu. První případy byly oficiálně hlášeny 31. 12. 2019 z nejlidnatějšího města ve střední Číně, z Wu-chanu, hlavního města čínské provincie Chu-pej. Došlo k výskytu pneumonií, u nichž nebyl znám přesný původce onemocnění ani způsob přenosu. Onemocnění se vyskytlo u lidí, kteří pracovali nebo navštívili trh, kde jsou prodávány živé ryby, mořské plody, kuřata, netopýři, svišti, ptáci a jiné živočišné produkty, a kde dochází i k jejich zpracování a konzumaci. Počáteční ohnisko ve Wu-chanu se rychle rozšířilo a ovlivnilo další části Číny. Případy onemocnění byly brzy odhaleny v několika dalších zemích, nejprve v Asii a Austrálii, postupně se onemocnění rozšířilo i do Evropy, Afriky a Ameriky.

Dne 30. ledna 2020 Světová zdravotnická organizace (WHO) vyhlásila globální stav zdravotní nouze, 11. března 2020 WHO prohlásila šíření koronaviru za pandemii (hromadný výskyt infekčního onemocnění velkého rozsahu zasahující více kontinentů).

Dne 13. března byla Světovou zdravotnickou organizací za hlavní epicentrum nákazy vyhlášena Evropa. První případ onemocnění v České republice byl evidován 1. března 2020.

#### 3.1 Průběh viru

COVID-19 je onemocnění způsobené novým koronavirem, zvaným SARS-CoV-2. Většina lidí infikovaných virem prodělá mírné až středně těžké respirační onemocnění a zotaví se, aniž by vyžadovali zvláštní léčbu. Někteří však vážně onemocní a vyžadují lékařskou péči. Starší lidé a lidé se základními zdravotními problémy, jako je kardiovaskulární onemocnění, cukrovka, chronické respirační onemocnění nebo rakovina, mají větší pravděpodobnost, že se u nich vyvine vážné onemocnění. Covidem-19 může vážně onemocnět nebo zemřít i tak kdokoli a v jakémkoli věku. (SZU, 2021)

Nejčastějšími příznaky COVID-19 jsou:

- horečka
- suchý kašel
- únava

Mezi další příznaky, které jsou méně časté a mohou postihnout některé pacienty, patří:

- ztráta chuti nebo čichu,



- ucpaný nos,
- dušnost
- bolest krku,
- bolest hlavy,
- bolest svalů nebo kloubů,
- různé typy kožní vyrážky,
- nevolnost nebo zvracení,
- průjem,
- zimnice nebo závratě.

### 3.2 Šíření viru

Virus se šíří z úst nebo nosu infikované osoby v malých kapalných částicích, a to při kašli, kýchnutí, mluvení, zpívání i dýchání. Tyto částice se pohybují od větších respiračních kapiček až po menší aerosoly. (WHO, 2022).

Mezi nejlepší způsoby, jak zabránit a zpomalit přenos viru, uvádí Ministerstvo zdravotnictví (2021) být dobře informován o nemoci a o tom, jak se virus šíří. Chránit sebe a ostatní před infekcí dodržováním rozestupů alespoň 1 metr, nosit správně nasazenou masku a často si provádět hygienu mytí rukou nebo využívání desinfekce na bázi alkoholu.

Dále doporučuje praktikovat dechovou etiku formou kašláním do ohnutého lokte a v případě pociťování příznaků zůstat doma a izolovat se.

### 3.3 Vakcína

Očkování pomáhá předcházet infekčním nemocem. Je napodobením přirozené infekce, kdy po aplikaci vakcíny dochází v organismu k tvorbě ochranných protilátek. Očkovací látky proti covid-19 vyvolávají v těle očkováného jedince imunitní odpověď, která zabraňuje vzniku onemocnění novým koronavirem SARS-CoV-2. Aplikace vakcíny je cestou k prevenci vážného či dokonce smrtelného průběhu covid-19.

V době vzniku práce (prosinec 2021) jsou v ČR registrovány čtyři vakcíny proti covid-19, schválené Evropskou agenturou pro léčivé přípravky (EMA); od firmy Pfizer/BioNTech (Comirnaty – mRNA covid-19 vakcína), Moderna (Spikevax – mRNA covid-19 vakcína),

AstraZeneca (Vaxzevria), a vakcína od firmy Johnson & Johnson (Covid-19 Vaccine Janssen).

Žádná z těchto vakcín neobsahuje živý virus, proto není možné, aby v důsledku její aplikace došlo k onemocnění covid-19 (MZČR, 2021).

### 3.4 Nejznámější mýty a hoaxy

Následuje přehled desinformací, vyskytujících a šířících se především na sociálních sítích, řetězových mailech a internetu celkově (manipulatori.cz, 2021). V kontextu praktické části je vhodné ty nejznámější zmínit.

#### 3.4.1 Vakcína je škodlivá

Každá vakcína prochází před uvedením na trh rozsáhlými klinickými testy na desítkách tisíc lidí, které odhalí případné nežádoucí účinky. Teprve poté je možné uvést vakcínu na trh. U registrovaných léčivých přípravků je zaručena jejich bezpečnost, účinnost a farmaceutická jakost. Bezpečnost vakcín je kontinuálně sledována i po jejich registraci a uvedení na trh. Zdravotničtí pracovníci, ale i pacienti hlásí podezření na případné nežádoucí účinky, které se průběžně na evropské úrovni vyhodnocují. Vakcína proti nemoci covid-19 je jedním z jednoznačných kroků, jak dlouhodobě a doufejme, že i natrvalo zastavit šíření epidemie u nás i ve světě. V minulosti zavedení vakcinace pomohlo ke snížení či dokonce vymýcení řady nemocí (např. pravých neštovic, dětské obrny či záškrtu).

#### 3.4.2 Rychle vyvinutá vakcína nebude účinná

Virus SARS-CoV-2 je podobný virům SARS a MERS. Týmy, které se věnovaly výzkumu vakcín na tyto viry, mohly využít předchozí znalosti a začít pracovat na vakcíně pro nový virus. Vzhledem k celosvětovému šíření viru se do výzkumu mohlo zapojit více zařízení a po celém světě mohlo být do studií zařazeno větší množství lidí mnohem rychleji. Navíc ke stanovení účinnosti vakcíny je zapotřebí, aby byli testovaní vystaveni viru v přirozeném prostředí. U méně běžných onemocnění toto může trvat léta. Díky celosvětové pandemii se však data podařilo nasbírat v krátkém čase. Farmaceutické firmy jsou také ochotné investovat do výzkumu mnohem více finančních i lidských zdrojů. Hodnocení vakcíny probíhá podle obvyklých standardů pro zajištění kvality, bezpečnosti a účinnosti. Rozhodnutí o registraci vakcín je podloženo všemi potřebnými údaji. Urychlují se zejména administrativní kroky. Kritéria pro registraci vakcín jsou však přísnější než pro léky,

protože takový přípravek se aplikuje zdravé populaci. V žádném případě tak nedochází k urychlení v té části klinických studií týkající se bezpečnosti.

### **3.4.3 Každá z vakcín bude mít jinou účinnost**

Přestože se diskutuje o účinnosti jednotlivých vakcín, u všech registrovaných léčivých přípravků je zaručena jejich bezpečnost, účinnost a jakost. Všechny registrované léčivé přípravky mají také stanovené indikace a kontraindikace. Každý by se tak měl řídit i doporučením svého lékaře, který zná jeho celkový zdravotní stav.

### **3.4.4 Vakcína změní lidskou DNA**

Vakcína společnosti Pfizer obsahuje genetickou informaci pro tvorbu tzv. spike proteinu, což je stejná bílkovina, jako je na povrchu koronaviru způsobujícího onemocnění covid-19. Po podání vakcíny buňky přečtou genetickou informaci, na základě které začnou vytvářet tzv. spike protein. Imunitní systém člověka bude s tímto proteinem zacházet jako s cizorodou látkou a vytvoří proti němu přirozenou obranu. Pokud očkovaná osoba přijde později do styku s virem SARS-CoV-2, imunitní systém rozpozná spike protein na povrchu viru a bude připraven na něj zaútočit. Vakcína lidskou DNA nemění, ani nezpůsobuje genetické vady. Pokud by měla vakcína měnit lidskou DNA, pak by se náš genetický kód musel měnit po všem, co sníme, nebo při jakékoli infekci jiným mikroorganismem.

### **3.4.5 Vakcína způsobí nemoc samotnou**

Žádná z vakcín proti covid-19 neobsahuje celý virus, který by byl schopen se množit nebo se dostávat do buněk, a tedy není schopen infikovat člověka. Vakcíny obsahují jen součásti, které budou stimulovat imunitní systém, aby vytvořil protilátky.

### **3.4.6 Očkování způsobí neplodnost**

Očkovací látka neobsahuje žádnou část koronaviru ani protein syncytin, který je zásadní pro vývoj placenty. V opačném případě by to znamenalo, že každá žena, která nákazu prodělala a má v těle protilátky, by byla neplodná.

### **3.4.7 K získání kolektivní imunity by stačilo promořit populaci**

Po prodělání některých virových onemocnění nezíská člověk solidní, tzv. celoživotní nebo dlouhodobou imunitu. U nového typu koronaviru se to potvrzuje. Jsou případy, kdy lidé

onemocní i opakovaně. Imunita po prodělané nemoci covid-19 trvá pravděpodobně jen několik měsíců, a tedy rozhodně není dlouhodobá. Očkovací látka má tu výhodu, že je konstruovaná tak, že svým antigenem stimuluje imunitní systém k daleko větší tvorbě protilátek, než to umí samotný virus. Dá se proto předpokládat, že po očkování bude imunita solidnější a dlouhodobější než po vlastním proděláním nemoci.

#### **3.4.8 Stačí naočkovat jen rizikové skupiny obyvatel**

U onemocnění, která jsou mezilidsky přenosná, což covid-19 jednoznačně je, je nutné ochránit většinu populace. Naočkováním vybraných osob bychom sice ochránili jednotlivce, ale virus by se v populaci dále šířil. Abychom získali kolektivní imunitu, je třeba proočkovat 60-70 % populace. Očkováním navíc chráníme nejen sebe, ale i ty, kteří tak kvůli svému zdravotnímu stavu učinit nemohou. Vakcinace je nejefektivnější způsob, jak dlouhodobě zastavit šíření epidemie v Česku i ve světě.

#### **3.4.9 Farmaceutické firmy tají vedlejší účinky vakcín**

Farmaceutické společnosti, s nimiž jedná Evropská komise o předběžném nákupu vakcín proti covid-19 pro členské státy Evropské unie, naopak ponесou plnou odpovědnost za nežádoucí účinky svých produktů tak, jak to po nich vyžaduje současná legislativa Evropské unie.

## 4 METODIKA PRÁCE

Praktická část přejímá vědecky přijatou hypotézu, že při většinové proočkovánosti by se pandemie výrazně zkrátila a zachránilo by se mnoho lidských životů. Zakládá na předpokladu, že neméně důležitou částí je také komunikace a vhodně zvolená interpretace vědecky ověřených výzkumů, podporujících očkování, a to především ze strany státních organizací a také různých influencerů.

Díky svému celoplošnému vlivu na život všech lidí se tématu chopilo i množství veřejně známých i neznámých osobností, které jej prezentují manipulativním způsobem, čímž na sebe získávají pozornost a vytváří tak „tábory“ příznivců, zastávajících rozmanitý názor a postoj, týkající se z velké části odmítání nebo přinejmenším zpochybňování očkování a Covidu celkově. Tyto názory se díky své kontroverzi šíří jako informace výrazně intenzivněji než informace potvrzující vědecký pohled na věc. I z tohoto důvodu se z tématu stala takřka kulturní válka, způsobující rozkoly v jinak dříve semknutých společnostech, jako je rodina, přátelé či kolegové.

Tyto příspěvky mají manipulativní prvky a nejčastěji se nejčastěji šíří sociální sítí Facebook, proto první část práce analyzuje obsah příspěvků s největším dosahem. Zkoumá jejich hlavní manipulační apely podle Cialdiniho a z pohledu argumentačních faulů, přičemž některé z nich v druhé části výzkumu s podobným zněním, ale opačném významu překládá v polostrukturovaném rozhovoru formou fiktivních sdělení a zjišťuje reakce na ně.

Výsledná analýza výstupu pak může posloužit jako užitečné zdroj informací při tvorbě komunikačních strategií zainteresovaných státních institucí při podobných situacích, vyžadující kombinaci krizového řízení a znalosti virálního světa.

### 4.1 Cíl práce

Práce zkoumá obsah na sociální síti Facebook mediálně známých odpůrců očkování proti Covid-19 a jejich apely. Podrobuje je analýze z pohledu manipulativních nástrojů a argumentačních faulů. Zároveň zjišťuje postoje a motivace příjemců těchto sdělení, tedy převážně skupiny, která se na podzim roku 2021 proti Covid19 očkovat nedala.

Předkládá jim apely, které k očkování vyzývají, sleduje reakce na ně. V některých případech jsou použity prvky manipulace, jenž používají analyzovaní odpůrci s největším mediálním dosahem.

## 4.2 Výzkumné otázky

VO1: Jaké jsou okolnosti, které vedou k odmítavému postoji k očkování.

VO2: Co by mohlo neočkované změnit svůj postoj? Které apely, situace či názory by mohly vést ke změně těchto postojů ve společnosti.

## 4.3 Metody výzkumu

Výzkum se skládá ze dvou částí. První analyzuje vybrané příspěvky na sociálních sítích, na které navazuje polostrukturovanými rozhovory.

### 4.3.1 Obsahová analýza

Analyzuje příspěvky ze sociální sítě Facebook, které se zabývají negativním přístupem k očkování proti Covid-19. Je vybráno 6 příspěvků s největším dosahem, tedy celkovým množstvím oslovených lidí. Na tomto obsahu jsou zkoumány jeho hlavní apely, včetně těch manipulačních a také komentáře uživatelů.

Stanovené kritéria hodnocení:

- jaké manipulativní techniky dle Cialdiniho (reciprocita, závazek a důslednost, sociální schválení, oblíbenost, autorita, vzácnost) příspěvek obsahuje?
- jaké argumentační fauly (důraz na rozum, důraz na emoce, manipulační obsah, chybná příčina, chybné vyvození, útok) příspěvek obsahuje?
- jaké další známky přesvědčování, manipulace a propagandy jsou eventuálně v příspěvku použity?

### 4.3.2 Polostrukturované rozhovory

Na výsledek obsahové analýzy navazují individuální polostrukturované rozhovory (IDI) s doplňujícími otázkami škálového typu, které slouží pro kontrolu pevnosti názoru v následné diskuzi.

První část zjišťuje obecné postoje k Covid-19 a očkování. Po ní následuje prezentace fiktivních sdělení (dotazovaný o tom není obeznámen). Tyto příspěvky vycházejí z obsahové analýzy, obsahují (až na jednu výjimku) stejné apely, jenom s opačným postojem, tedy podporující očkování. Cílem je zjistit, zda taková forma a způsob podání má vliv i v případě názoru, se kterým se jedinec neztotožňuje.

Zvolené téma je velice citlivé a proniknout do jeho jádra lze pouze pomocí kvalitativního výzkumu, jelikož právě ten se zaměřuje na detaily a snaží se z cílové skupiny získat informace o jejich pohledu na věc. Navíc, pro respondenty by mohla být diskuze ve skupině nepříjemná, proto je zvolena individuální forma (Tahal, 2017, s. 81).

Bude vybráno 6 neočkovaných respondentů, metodou prostého náhodného výběru z okolí dotazujícího (přátelé, rodina, kolegové, známí).

Polostrukturovaný rozhovor je na tento typ výzkumu vhodný. Používá se tam, kde je třeba zjistit subjektivní pocity a prožívání lidí, jejich poznání světa nebo jejich životní vyprávění. To jsou přesně informace, které jsou pro pochopení tohoto složitého tématu potřeba.

Zároveň je třeba zmínit i rizika této metody výzkumu, mezi které patří argument nereprezentativnosti vzorků. V době konání rozhovorů může stále trvat stav pandemie a omezených možností osobních kontaktů, které jsou pro efektivní sběr dat nutné, není proto větší možnosti výběru respondentů tak, aby toto riziko bylo více eliminováno. Výběr je nicméně soustředěn na co nejpestřejší rozložení dotazovaných tak, aby se vyhnulo efektu komnatě ozvěn (tzv. názorové bubliny).

Nevýhodou je také nutnost velké znalosti psychologie a vedení rozhovoru dotazujícího. Tento fakt bohužel nejde nijak zvrátit, nicméně dotazující si toho byl vědom a strávil velkou část času studiem odborné literatury.

Dalším významným prvkem, majícím možný vliv na relevanci výsledků je fakt, že rozhovory jsou vedeny až v období po největší podzimní vlně pandemie, tedy v období největší intenzity tohoto tématu v mediálním prostoru. Tuto nevýhodu se snaž řešit celkové nastavení výzkumu, kdy jsou uchazeči seznámeni s modelovou situací a je jim kladen důraz na uvědomění si, že se zkoumá minulost.

Respondenti o hlavním záměru práce kvůli jeho citlivosti a možnému zkreslení výsledků nebudou obeznámeni (viz popis scénáře).

#### **4.4 Časový plán a rozpočet**

Rozhovory proběhnou na začátku měsíce ledna 2022. Časová náročnost je zhruba 30 minut na jeden rozhovor a výdaje, potřebné na tuto část jsou zanedbatelné (žádná finanční ani jiná motivační odměna).

## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**



## 5 OBSAHOVÁ ANALÝZA

Základní obsahová analýza obsahu na sociální síti Facebook se zaměřuje na příspěvky s největším zásahem publika. Ten se měří dle počtu sdílení příspěvku nebo množství shlédnutí videa. Zároveň sleduje názory v komentářích, a to buď ty nejčtenější, nebo nejvíce označené reakcí „líbí se mi“, „super“, „péče“ a „paráda“. Odhadovaný dosah znamená celkový počet uživatelů, kterým se příspěvek zobrazil a přečetli jej. Vychází se z předpokladu, že jeden sdílený příspěvek se zobrazil 20 dalším uživatelům. Šíření jednotlivého příspěvků na síti je řízeno Facebookovým algoritmem, jehož chování je přísným tajemstvím firmy a proto se nedá zjistit přesné číslo. Obecně ale platí, že u některých uživatelů může být dosah v rámci jednotek uživatelů, u jiných v rámci vyšších desítek, stovek až tisíců. Číslo, ze kterého se vychází, je tedy spíše nižší odhad.

Nejprve bude vysvětleno hlavní sdělení, poté popsány fakty, polopravdy, nepravdy a poté samotné apely. Jako hlavní zkoumané apely se zkoumají ty, které splňují prvky manipulace podle Cialdiniho a argumentační fauly, charakterizované v teoretické části.

Jelikož se jednalo o nejdiskutovanější téma, které ovlivňuje životy všech obyvatel, je třeba dodat, že existuje možnost zkreslení informací, protože některé vlivné příspěvky nemuseli být objeveny.

### 5.1 Imunolog Karel Drbal

Video z rozhovoru v pořadu Události komentáře veřejnoprávní České televizi prezentuje názory českého imunologa Karla Drbala a dalších dvou hostů z medicínského oboru (ti jsou připojeni online). Drbal pomocí přesvědčivých argumentů poukazuje na chyby v řešení celé pandemie. Pomine-li se faktická chybnost některých výroků (např. diskriminování neočkovaných, kteří vir prodělali – platí pro ně přitom výjimka – 6měsíční průkaz o bezinfekčnosti, dále tvrzení, že v současné době existuje velmi malé procento lidí, pro které je očkování život zachraňující – viz statistiky o proočkovanosti a úmrtí na Covid ostatních států). Používá velmi odborné, pro běžného člověka neznámé výrazy („léky na kolaguaci, prokolaguační stav, S-protein, mikrotromby“).

Hlavní manipulativní prvek v tomto příspěvku není v jeho obsahu, nýbrž samotném podání příspěvku. Video je velmi nenápadně sestříháno tak, že působí dojmem monologu imunologa, kterému jen přihlíží ostatní hosté a moderátor se velmi nesměle ptá, což celkově působí dojmem jasné převahy. Fakt, že je video sestříhané, lze velmi obtížně

rozpoznat. Má 8:53 min, přitom nesestříhaný originál na stránkách ČT24 je téměř 24 min dlouhý. V něm téma komentují, doplňují a argumentují ostatní hosté.

Navzdory faktu, že se jedná o obsah veřejnoprávní televize, přístupný každému, nejvíce komentářů k videu se vedou v duchu cenzury (strach o to, že je host v televizi naposledy, „konečně někdo řekl tu pravdu“, povzdech nad tím, že lidé tohoto typu dostávají málo prostoru, apely na sdílení, slova chvály, urážky politiků za ignoraci tohoto člověka).

Ze tohoto seznamu se jedná video s největší odborným základem a zřejmě dokáže utužit ve svém názoru velký počet neočkovaných jedinců.

Hlavními přesvědčovacími prvky jsou

- autorita – lékař z oboru, charisma – decentní vzhled, jasný a klidný přednes
- vzácnost – tento typ a forma sdělení není příliš častá, což může ještě více utvrzovat názor,
- oblíbenost – seriózní zdroj – ČT je nejdůvěryhodnější médium v ČR,
- vhodně upravené a sestříhané tak, aby působilo co nejpřesvědčivěji na cílovou skupinu a nedovolilo „narušit“ sdělení protiargumenty.

Jako všechny ostatní, video bylo na síť nahráno mnoha zdroji, nedá se tedy určit jeho přesný dosah, odhadem se však jedná o 800 tis zhlédnutí (platí jen pro Facebook – výskyt na ostatních sociálních platformách (Youtube, Instagram apod. je vysoce pravděpodobný).

## 5.2 Daniel Landa – co když

Daniel Landa, český zpěvák, skladatel, aktivista, který je dlouhodobě znám jako kontroverzní osobnost, budující okolo sebe komunitu se silně nacionálním cítěním.

V koronavirové krizi se angažuje jako aktivista za svobodu a pozornost na sebe upoutal také v době největšího růstu nakažených tím, že zmobilizoval své fanoušky k zahlcení hygienických stanic nesmyslnými dotazy, na které ze zákona musí do 48 hodin odpovědět.

Ve svém 2minutovém videu vede před bílým plátnem monolog, ve kterém si pokládá konspirační otázky ohledně spiknutí celého světa. Většina vět začíná slovy „co když“. Ptá se tak na věci jako hybridní a psychologická válka, vyvolávání strachu, záměrné upřednostňování předepsaných názorů velkých médií, zpochybňování světových institucí, a především očkování jako zbraň k ovládnutí lidstva a vzniku nové totality.

Z logiky věci svým podáním oslovuje zejména publikum, které příliš nevěří tzv. mainstreamovým médiím a systému celkově a hledá pravdu v různých konspiračních teoriích a alternativních pohledech na svět. Tato skupina s velkou pravděpodobností konzumuje zdroje, vyznačující se prvky fake news a také jsou aktivní ve svých uzavřených skupinách (bublinách) na sociálních sítích.

Jako hlavní přesvědčovací apely mohou působit

- autorita – veřejně známá osobnost, zpěvák,
- oblíbenost – autor se pasuje do role bojovníka za obyčejné lidi, což u takové skupiny zvyšuje sympatie,
- apel na zášť – opírá o pocity zášti vůči médiím, aby jimi dodal důležitost svého tvrzení,
- apel na strach – snaží získat podporu pro svůj argument tvrzením, které vyvolává strach z alternativy, tedy očkování, které může změnit lidstvo,
- emočně vyjádřená nedůvěra v systém – autor pouze pokládá otázky, na které neexistuje odpověď, na základě které může být jakákoliv vlastní domněnka vlastně brána jako možná pravda. Sledující si může myslet „sice to není pravda, ale mohla by být“ o čemkoliv,
- odvolávání se na historii – autor přirovnává situaci k totalitě, aniž by předkládal jakýkoliv důkaz.

Video má na Facebooku 460 tisíc shlédnutí, dle rozmanitosti komentářů je skupina, ztotožňující se z jeho názorem spíše menší třetina (odhad 65 %). Video je rovněž ostatních sociálních platformách.

### 5.3 Lukáš Pollert – Očkování roznesli virus

2. listopadu 21 odvysílala CNN Prima news ve svých hlavních večerních zprávách krátký živý rozhovor s lékařem a bývalým vodním slalomářem (zlatý olympionik) Lukášem Pollertem. Ten je v období pandemie na sítích velice aktivní a dlouhodobě vědu spíše diskredituje, celou situaci okolo Covidu zlehčuje a sám prezentuje se jako bojovník za selský rozum. Některé jeho názory jsou i na hraně či až hranou respektování lidských práv (viz. výrok na Twitteru „*Nebojme se LGBT a budme na ně milosrdní. Vždyť je to slepá vývojová větev, dlouho tu nebudou a navíc zachraňují planetu od přemnožení primátů.*“

nebo větší množství příspěvků o přemnoženosti lidstva a tím pádem pozitivitě úmrtí včetně Covidu). Je typickým zastáncem „tradičních hodnot“ a bojovníkem proti vlivu západního myšlení, které má za cíl lidi v ČR kompletně změnit a přetvořit k vlastnímu obrazu.

V tomto 2minutovém rozhovoru odpovídá na otázku moderátora Šebrleho ohledně zprísňení opatření kvůli rostoucím číslům nakaženým. Uvádí, že za nákazu v ČR mohou očkování, protože se netestují a tím pádem jsou neočkovaní utlačováni. Dále kritizuje lockdown, jelikož díky přetrhání vztahů mezi lidmi např. starší jedinci nepoznají změnu svého zdravotního stavu (např. vysoký tlak apod.), takže se stávají slabšími. Následně obviňuje vládu, že kvůli opatřením zavírá staré lidi a zabraňuje jim tak kontaktu se svými příbuznými, kteří by se o ně měli postarat. Nakonec se s moderátorem loučí slovy „měj se, ahoj“.

Pollert na videu působí velmi roztržitě (prudké pohyby, gesta, neustále přešlapává na místě), mluví obecnou a jednoduchou češtinou a v kombinaci s vizáží (kravata, úzké šedé sado, hnědá bekovka na hlavě) tvoří image člověka vzdělaného, ale rebelského a stále „jednoho z nás“.

Z faktického hlediska si vybírá prvky, které nemají na vývoj pandemie velký význam, místo toho poukazuje na běžné životní věci, opomíná faktory, které způsobují tento stav (ubývání volných lůžek v nemocnicích, průběh nemoci u neočkovaných/očkovaných, ...), ve výsledku to potom vypadá, že přesně ví co dělat a aktuální postupy vlády jsou tak všechny špatně. Rovněž kritizuje opatření pouze z jednoho pohledu, což působí dojmem že nefungují, navzdory tomu, že v minulosti mělo již dvakrát prokazatelně významný účinek. Shrnutí – mluvčí účelově vybírá jen ty aspekty, které se hodí pro jeho argumenty, a ignoruje ty, které ho naopak vyvrací.

Manipulační apely jsou

- autorita – lékař, úspěšný sportovec,
- sociální schválení – v hlavním vysílacím čase vystupuje komentuje situaci osoba, vizáží i vystupováním nijak se nelišící od běžných občanů
- střed pozornost – činí závěr o očkovaných jen na základě aspektů, které jsou výrazné či ve středu pozornosti, tedy že můžou také šířit nákazu (opomíná ale uvést, že u nich hrozí výrazně menší riziko hospitalizace)

- útok na city (odvolává se na přirozenou lidskou potřebu být se svými blízkými, nebere přitom v úvahu kontext nebezpečí nákazy)
- záměrné selektování prezentovaných informací pro utvrzení své vlastní pravdy,
- kritika vlády – může se tak přiblížit k lidem, kteří s jeho názory na dané téma nesouhlasí, ale ke vládě mají stejný názor.

Video mělo jenom na Facebooku přes 1 milion shlédnutí a vzhledem k velké aktivitě Pollerta v mediálním prostoru je pravděpodobná možnost, že má ze zde analyzovaných videí největší dopad na názory neočkované části veřejnosti.

#### **5.4 Václav Klaus mladší – porovnání pozitivních testů**

Václav Klaus je silně konzervativní politik, názorově velmi blízký Lukáši Pollertovi.

Dne 19.11.21 umístil na svůj profil obrázek textu, ohraničeného černo – žlutou upozornovací čarou, který hlásí „17.11.2020 naočkováno 0 %, 8728 poz. testů, 17.11.2021 naočkováno 66.5 %, 22479 pozitivních testů“ s doprovodným popisem „Nemělo očkování snižovat infekčnost a udělat tečku za epidemií? Jen se ptám.“

Jedná se o manipulativní text, zcela vytržený z kontextu. Počet testů 17.11.2020 bylo cca 22 000, kdežto o rok později to bylo cca 73 000, tedy 3,3x více testů, a jen 2,5 x více nakažených. Nikde není zmíněno, že před rokem ještě neexistovala výrazně nakažlivější varianta viru Delta. Navíc, v porovnávaném roce byl ve stejnou dobu již celorepublikový lockdown.

Hlavní manipulační apely byly:

- autorita – dlouhodobě známý politik, syn bývalého prezidenta,
- vzácnost – uvádí sdělení, které svou jedinečností může své příznivce výrazně utvrdit v názoru,
- sloučení společnou vlastností – vyvozuje totožný závěr o dvou věcech na základě jedné společné vlastnosti (společný den, odlišný rok), nebere při tom v potaz ostatní faktory,
- záměrná desinterpretace dat, vytvářející tak dojem vlastní pravdy v tomto případě nefunkční vakcíny,

- unáhlený závěr – vytváří závěr bez dostatečného zvážení všech podstatných a snadno dostupných důkazů a okolností (stejný v předešlém roce byl víkend, převažovala zcela odlišná varianta viru),
- důraz na emoce – design zvýrazňující vážnost sdělení – žluto – černá čára vzbuzuje dojem mimořádné události.

Co se týká reakcí na tento příspěvek, jsou různé (dohromady je jich 4700). Je třeba říct, že zde dominují takové, které uvádí věci na plnou míru, včetně jeho podporovatelů a některé mají velké množství lajků (nejvíce 1,3 tisíc) nebo si z logiky příspěvovatele dělají legraci, další příspěvky schvalují apelaci na zdraví rozum, jiní situaci odůvodňují světovému spiknutí. Z analýzy komentářů se dá usoudit, že uživatelé tuto manipulaci jasně prohlédli.

Tuto domněnku ale jasně vyvrací dosah příspěvku. Má 16 tisíc sdílení, v potaz je třeba brát i to, že jako všechny ostatní příspěvky byl i tento na FB nahrán několika uživateli zvlášť, nemá však jednotné označení a nedá se tedy ostatní zdroje dohledat. Podle některých komentářů stejný příspěvek zveřejnil i Lukáš Polert, na jeho profilu se ale nic takového nenachází.

Jeho celkový dosah se tak dá odhadnout na množství zhruba 400 až 500 tis uživatelů.

## **5.5 Alena Dernerová – lidé opatřením přestávají věřit**

Alena Dernerová je senátorka za STAN a dětská neuroložka. Dříve se nijak výrazně k tématu očkování nevyjadřovala, není příliš známá a nepatří mezi kontroverzní osobnosti. Video, trvající 53 vteřin, zobrazuje část odpovědi na dotaz (ten ve videu není) k tématu očkování. Jedná se o pořad *Partie* na CNN Prima News.

Dernerová se vyjadřuje k aktuální očkovací kampani Udělejme tečku za koronavirem. Uvádí, že vakcína je jen experimentální a lidé, kteří virus měli, mají tím protilátky a jsou vyloučeni na úroveň neočkovaných. Také zmiňuje, že kvůli opatřením je společnost rozštěpená, jelikož věřila, že za očkováním bude tečka, tedy konec, což se nakonec nestalo.

Ve své řeči se dopouští dvou nepravd – vakcinace není experimentální, jelikož prošla celým procesem schvalování a testování, jako je toho u všech ostatních vakcín, a také ohledně protilátek lidí po prodělané nemoci, pro které platí pro ně výjimka - 6. měsíčná průkaz o bezinfekčnosti.

Rétorika i samotný obsah primárně není proti očkování, ze shlédnutí celého pořadu na stránkách televize se dá usoudit, že se jedná spíše o běžnou politickou soutěž, kde kritizuje svého politického soupeře za své činy, v tomto případě řešení pandemie.

S ohledem na délku a vybranou částí obsahu (viz popis výše) videa na sociální síti, je vzhledem k následným reakcím jasné, že oslovil především kritiky Covidu a očkování. V komentářích se objevuje pestrá škála názorů na neschopnost vlády, která zamlčuje pravdu, nakoupila hodně vakcín a musí je spotřebovat, zaprodanost herců a medií, kteří očkování podporují, nedůvěru v politiky, naopak důvěru lékařů, potvrzení vlastního rozumu komentujících, kteří ví od začátku jak to je, vlastní doporučení jak vyvinout bezpečnou vakcínu, dotazy na lékaře proč neléčí a místo toho vakcinují a mnoho, mnoho dalšího. Z těchto informací se dá usoudit, že video zaujalo lidi s vyhraněným názorem na očkování, kteří pro svůj názor mají různorodé důvody.

Mezi takové se řadí například ti, kteří nevěří ve kvality vakcín nebo mu z principu mu nevěří, další mají odpor k nátlaku na očkování protože to považují za upírání svobody, jiní Covid prodělali a věří ve vlastní imunitu a konečně lidi, kteří věří, že celý Covid je podvod a bublina, za kterým stojí politici a velké korporace.

Mezi největší apely patří

- autorita – lékař (není specializován na diskutované téma)
- oblíbenost – v tomto případě je to médium (celosvětově známý kanál CNN),
- sociální schválení – většina neočkovaných si ve videu najde svou pravdu a utvrdí se v ní,
- vhodný úryvek videa, vybraný tak, aby to působilo co nejpřesvědčivěji na cílovou skupinu a nedovolilo „narušit“ sdělení protiargumenty. Ze strany CNN se nejspíš jedná o snahu oslovit co největší publikum kontroverzním tématem.

Video mělo na FB stránce CNN Prima news 627 tis shlédnutí.

## **5.6 MUDr. Jan Hnízdil – Opravdová lékařka**

Jan Hnízdil je celostní a rehabilitační lékař, spisovatel a také velmi mediálně aktivního konspirátor a kritik západní medicíny. Během pandemie se stal hlasitým kritikem veškerých opatření proti Covidu. V roce 2015 mu byl českým spolkem skeptiků

Sisyfos (jehož býval dříve členem) udělen zlatý Bludný balvan za diskreditaci psychosomatické medicíny v očích odborné i laické veřejnosti.

Dne 13. srpna přidal na svůj profil amatérsky pořízenou fotku cedulky, kterou si do čekárny své ordinace umístila jistá MUDr. Urbanová, ke které přidal popis „Opravdová lékařka! Děkuji, vážená kolegyně. Srdečně.“ Na ní je sdělení pro rodiče dětí 12+, které nově měli možnost očkovat. Test obsahuje informace o tom, že vakcína je experimentální, s neznámými následky a možnou poškození plodnosti. Děti podle ní navíc nejsou cílovou populací viru a pokud velkou náhodou onemocní, příznaky mají lehký průběh. Doporučuje si vakcinaci velmi rozmyslet, apeluje na to, aby to nedělali jen kvůli tomu, že jedou do zahraničí, kde je vakcinace povinná. Dále sděluje, že nehodlá nést odpovědnost za možné následky a proto odmítá vakcínu aplikovat. Pokud se pro ni přesto rozhodnou, pak nanejvýš poskytne konzultace, eventuálně odběr protilátek. Na konci je razítko a podpis lékaře.

Text obsahuje v této práci již vyvrácené a odůvodněné faktické chyby, nebere také v potaz to, že děti sice průběh menší mohou mít, ale jsou stejnými přenašeči jako dospělí, takže se na pandemií také podílí.

Syrová forma sdělení vyvolává zájem o obsah a působí dojmem, že se jedná o něco mimořádného. Jako všechny ostatní příspěvky vůbec nezmiňuje protiargumenty a vyvolává dojem exkluzivní a důležité informace, kterou nikdo jiný nechce poskytnout. To může také způsobit celkový strach a nedůvěru v systém.

Mezi nejčastější reakce na příspěvek patří děkování a vzdávání úcty jediné lékařce, která se podle diskutujících nebojí říct pravdu, radost z tohoto sdělení, názory na světové spiknutí, utvrzení pohledu na selský rozum.

Hlavní manipulační apely jsou

- autorita – lékař (i když není zaměřená na diskutované téma – lékařka je homeopat),
- vzácnost – vytvoření dojmu, že se jedná o něco unikátního, tajného, o čem ostatní mlčí,
- potvrzovací zkreslení – účelově vybírá z komplexního tématu jen ty aspekty, které se hodí pro jeho argument a ignoruje ty, které ho naopak vyvrací,
- apel na strach – následky vakcinace (nezaložené na pravdě).



- Důraz na emoce – v textu jsou některé slova velkými písmeny, používá hovorovou řeč v první osobě

Příspěvek získal 17 tis sdílení, s velkou pravděpodobností je ale na Facebooku nahrán i dalšími uživateli. Odhadovaný dosah je 350 tisíc uživatelů.

## 5.7 Vyvození závěrů na základě provedené analýzy

Analýza prokázala, že všechny příspěvky obsahovaly prvky manipulace (podle Cialdiniho) a také řadu argumentačních faulů.

Mezi nejčastější apely patřila jednoznačně autorita (osobnost lékaře, politika, celebrita), dále vzácnost (především ve formě kontroverzního obsahu sdělení), sociální schválení (vystupující vytvářeli dojem obyčejných lidí) a oblíbenost (nejčastěji to bylo uznávané médium, ve kterém osoby vystupovali).

Našly se také argumentační fauly, které analyzované osoby používali pro legitimizaci svého sdělení. Často se jednalo o emoční apely (apel na strach, apel na zášť, emočně zabarvené celé sdělení), ale i potvrzovací sdělení, unáhlený závěr a sloučení společnou vlastností.

K dalším zavádějícím prvkům patřila z kontextu vystřižená videa či záměrné selektování prezentovaných informací pro utvrzení své vlastní pravdy.

Na základě těchto závěrů bude další částí vytvořeno 6 fiktivních sdělení, které budou svým kontextem splňovat analyzované prvky, ale očkování budou podporovat.

## 6 POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR

Zahrnuje 6 polostrukturovaných rozhovorů (3 ženy a dva muži) s dosud neočkovanými jedinci s cílem zjistit jejich pohled na celou situaci a motivaci pro svůj negativní přístup k vakcině. Dále se jim předkládají návrhy, které by je mohly přesvědčit k uskutečnění vakcinace. Tyto návrhy budou určitým zrcadlem argumentace neočkovaných, zjištěných v obsahové analýze, projevující znaky manipulace.

Dotazující bude vystupovat jako osoba, píšící bakalářskou práci na téma pandemie Covidu a komunikace různých institucí. Na začátku uvede, že zjišťuje postoje náhodně vybraných lidí ve věku 20–55 let, a to očkovaných a neočkovaných proti Covidu. Důvodem pro tento manévra je ten, že někteří dotazovaní mohou být na selektování citliví, což by mohlo ovlivnit autentičnost odpovědí. Tento stav se zjistí již při domlouvání rozhovoru, aby nedošlo ke výběru nežádaného typu osoby (očkovaného), na který by se došlo až při samotném rozhovoru. Co se týká maximálního věku, vychází se zde z faktu, že v tomto rozmezí je většina neočkovaných obyvatel.

Dotazovanému bude zdůrazněno, že bude řeč o situaci před nástupem varianty Omikron, tedy období konce roku 2021.

1. 55letý Patrik je rozvedený muž z malé obce. Má dvě dospělé děti a jedno vnouče. Pracuje na pozici skladníka ve střední firmě a baví jej především pasivní sport a posezení s přáteli u piva.
2. Kateřina je povoláním manažerka prodeje v rodinné firmě. Je vdaná, má dvě děti a žije v malém městě. Mezi její koníčky patří rodinné výlety a vaření zdravé stravy. Věk 38 let.
3. Denis je 20letý muž z města, pracující ve střední firmě jako správce e-shopu s hobby potřebami. Je svobodný, žije ale s partnerkou v rodinném domě u rodičů. Jeho záliby jsou folklor a tradice.
4. Další dotazovaný, Helena, má 47 let, je vdaná a má tři děti. Povoláním účetní. Volný čas ráda tráví četbou.
5. Jitka je 40letá žena, která má s partnerem tři děti (jedno z předchozího vztahu). Žije v menším městě a pracuje na pozici obsluhy zákaznické linky specializované prodejny. Volný čas tráví aktivním sportem, její dcera je poloprofesionální fotbalistka v prvoligovém juniorském týmu.

6. Poslední dotazovanou je Lucie, povoláním expedientka, má 31 let a bydlí s partnerem a třemi dětmi v bytu v menším městě. Ve volném čase aktivně vyrábí čepice a jiné výrobky z bavlny, také ráda peče a tráví čas se svým přítelem a dvěma předškolními dětmi.

## 6.1 První část – obecná

Po představení informací ohledně rozhovoru se přechází na jednotlivé témata, přičemž otázky níže tvoří jejich základ, podle odpovědí budou doplněny podotázky. Není však nutné je na pevně dodržovat, vše se bude odvíjet od průběhu rozhovoru.

### **Otázka 1 - Co si myslíte o původu a rozšíření Covidu19? Považujete jej za závažné onemocnění?**

První otázka má zjistit, jak velký je zájem téma Covidu-19. Vychází z předpokladu, že pokud dotazovaní znají oficiálně přijatou verzi, eventuálně mají na situaci vlastní názor, budou se v problematice více orientovat. Zároveň se odpovědím nepřikládá velká váha, jelikož pro výzkumné otázky nehrají příliš velkou roli a hrají spíše roli uvedení do tématu.

Téměř polovina si není jistá svým názorem, zároveň panuje určitá lhostejnost, jelikož je to fakt, se kterým dotazovaní nic neudělají. Spíše se ale od vědecké varianty (**zdroj**) distancují.

Jitka si myslí, že se jedná o uměle vytvořený virus, který nedopatřením unikl z laboratoře. Podobně to má i Lucie, která ale rozšíření považuje za záměr. Patrik se domnívá, že rozšíření není náhoda a virus není z Číny. Konkrétním místem vzniku si není jistý.

Společným jmenovatelem je, že v extrémním přehršlí informací, které okolo Covidu-19 vzniklo, se těžko orientuje a je těžké si vytvořit jasný názor. Podobná příčina bude doprovázena i dalšími částmi rozhovorů.

### **Otázka 2 – Jaký je podle názor na postupy vlády v době nejvíce nakažených? Šlo by to řešit jinak? Důvěřujete státu ve schopnost zvládnout situaci? Považujete obecnou informovanost o epidemii za vhodnou? Co vám zde chybí / nechybí?**

Postoje dotazovaných jsou tvořeny širokým spektrem interakcí, které k příjemci proudí. Z jejich pohledů na komunikaci jednotlivých komunikátorů (vláda) je možné částečně pochopit příčinu svých postojů.

Katka považuje jednání za zmatené, stylem „tady a teď“. Kroky nebyly promyšlené, zcela nelogické, čímž zcela ztratila její důvěru. Jitku díky tomuto chaotickému počínání zcela rezignovala na snahu informovat se o dění a uzavřela se do sebe. Denis a Lucie považovali opatření za přehnané.

Navzdory opakujícím se výtkám k chaotickým postupům a zmatkům vlády okolo jejich postupech, většinově zaznívá názor, že komunikace z jejich strany byla skrze jejich tiskové konference v pořádku. Helena informační šum přisuzuje médiím, která zprávy přejímaly.

Patrik se domnívá, že tato situace je částečně záměr. Podle něj je to proto, aby mohly farmaceutické firmy prodávat vakcínu. Opatření by s odvoláním na selský rozum občanů nedělal žádné.

Důvěra v zainteresované instituce a jejich schopnost situaci zvládnout nebyla ani mezi jedním dotazovaným.

### **Otázka 3 - Jaký je váš názor na schválené vakcíny proti této nemoci?**

Otázka se snaží za pomoci konfrontačních otázek, přejatých z vědeckých výzkumů vakcín zjistit reálný pohled dotazovaných na vakcínu proti Covid-19. Na základě toho se v další fázi hledá spojitosti v reakcích na přístavky s manipulativními i nemanipulativními prvky.

Dotazovaný může být na odpovědi konfrontovaný argumenty dotazujícího z důvodu zjištění hlubších motivací, argumenty budou založeny pouze na veřejně dostupných a základních faktech.

V této části se nedají odpovědi příliš zobecnit, pokud by se ale společný jmenovatel měl určit, jednalo by se o příliš velký tlak a zobecňování. Kateřina, Helena, Denis i Jitka tento argument doplňují postojem, že člověk je individuální a rozmanitý tvor, což je jednoduchou mantrou „všichni se za všech okolností očkovat“ od této činnosti zcela odrazuje. Primárně proti očkování vůbec nejsou, pouze je to příliš zjednodušené, což jim snižuje důvěru ve vakcínu. Navíc, díky změně postojů vlády k vakcíně od jejího spuštění došlo k velkému znejistění. Původně totiž byla vakcína komunikována jako prostředek, který jednou dávkou eliminuje možnost nákazy Covid-19. Jak zmiňuje Kateřina, až výrazně později se ukázalo, že budou potřeba i další dávky, které navíc vůbec nezaručují vyhnutí se nákaze.

V Denisovi všeobecná atmosféra vyvolává pocit, že díky utlačování neočkovaných se s ním zachází jako s ovci. Kdyby nebyl na očkování takový tlak v kombinaci se selektovanými restrikcemi, neměl by problém k očkování přistoupit.

Dalším často zmiňovaným faktorem je osobní zkušenost, která se liší od výstupů, viděných v médiích. Helena má informace od známých, kteří jí sdělili, že oficiální statistiky ohledně rozdílu očkovaných/neočkovaných, mající těžký průběh v nemocnici nejsou přesné. Lucie má zkušenosti známých, zdravých jedinců, kteří po očkování dostali mrtvičku. Vakcíně nevěří, podle ní není vyzkoušená a má strach z vedlejších účinků. Pro kontext je třeba dodat, že vakcínám nevěří obecně a kromě těch povinných, nedala svým dětem žádnou doplňující.

Patrik ve vakcíně vidí především byznys farmaceutických korporací, než snahu pomoci lidem. V jejich účinnost nevěří.

Častým jmenovatelem je také rychlost vyvinutí vakcíny. Ti, kteří takto argumentují, si nebyli vědomi faktu, že vakcína vychází z výzkumů příbuzných koronavirů, tedy již více než 20 lety a mají za to, že se jedná o vakcínu, nově vyvinutou v období pandemie. Po sdělení tohoto faktu uznávají, že si tuto informaci neuvědomili.

Pro Jitku je hlavním důvodem zdravotní hledisko – bojí srážení krve (vrozená vada – trombóza).

## 6.2 Druhá část – reakce na návrhy

Dotazovanému bude sděleno, že se nyní přechází na praktickou část, jejíž účelem je zjistit jeho názory na kampaně, týkající se komunikace vybraných nespécifikovaných zemí ohledně očkování, volně přenesené do českého prostředí. Důvod pro tento zastírací manévr je stejný jako na začátku. Důležité je zdůraznit věcnou stránku účelu a ujistit, že jedná pouze o analýzu komunikačního obsahu.

V praxi se bude se jednat o graficky vytvořené fiktivní sdělení ve formě média, kterým se bude prezentovat. Všechny návrhy se budou vyznačovat co velkou stručností obsahu (max. 200 slov).

Po předložení jednotlivých návrhů dotazovaný nejdříve vyplní tři škálové otázky (sémantický diferenciál) ohledně hlavních apelů a poté následuje doplňující diskuze na ohledně působení sdělení. Otázky budou směřovat především výraznosti působení sdělení, jestli to na něj udělalo dojem, přinutilo se zamyslet a zda je to uvěřitelné.

Tento „předvýzkum“ formou jednoduchých škálových otázek má své opodstatnění. Zjišťuje postoje v kontextu následující diskuze, tedy jestli si za nimi pevně stojí, nebo jsou to jen aktuální pocity a domněnky, způsobené formou sdělení.

### **Sdělení 1 – Facebookový příspěvek Petra Fialy**

*V příspěvku je ve zhruba 4 odstavcích věcně shrnut současný stav nálady společnosti v období pandemie. Neslibuje lepší zítřky, ale dává logickou naději. Prosí především o dodržování základních opatření a také zvážit volbu očkování, která je účinnou zbraní vůči viru, který způsobuje tuto celou situaci.*

*Sdělení vychází především z apelu Autority a argumentačního faulu Důraz na rozum. Zároveň je podaný decentní, pro vybraného politika uvěřitelnou formou.*

Dojmy z tohoto příspěvku jsou střední. Na dotazující působí příspěvek důvěryhodně, logicky, přirozeně a rozumně. Chápu snahu o uklidnění situace, která jim k osobnosti v té době teprve budoucího premiéra pasuje. Zaznívají ale i názory, že se jedná marnou snahu zavděčit se.

I když Helena Fialu jako politika moc nemusí, v situaci na podzim jí připadl svou komunikací rozumný. Příspěvek ji donutil se nad svým obsahem zamyslet, a to včetně všech doporučených opatření. Katka to vidí podobně, zároveň doplňuje, že sdělení je upřímné, zároveň ale i poněkud povrchní.

Denis i Jitka tomuto politikovi věří více než toho času předsedovi vlády. Případně jim rozumný a výrazně kompetentnější. Na druhou stranu je pro nich sdělení jedno z mnoha nevýrazných informací, které zaplnili informační prostor a zmátly mnoho občanů.

Ohledně účinku sdělení je velmi skeptický Patrik a Lucie. Pro Lucií se jedná spíše o prázdná slova. Patrik tomu rozumí, věří, příspěvek jej zaujal, ale nepřikládá tomu žádnou váhu. Osobu Fialy považuje za „loutku a zaprodance západu“.

### **Sdělení 2 – Prohlášení předsedkyně homeopatické lékařské asociace**

*Krátké prohlášení předsedy asociace, který vysvětlí princip homeopatie a následně v jejím kontextu doporučí očkování s vysvětlením jeho bezpečnosti a díky němu vyhnutím se horším následkům, na které jsou homeopatika ještě méně účinná.*

*Několik analyzovaných příspěvků z první části obsahovalo kromě prvku Autority (lékař) také oblíbenost (nenásilná a přirozená forma medicíny). Objevil se tam také argumentační*

*faul Apel na obvyklý postup. Na základě toho vznikl tento příspěvek. Jedná se o jediný příspěvek s reálným obsahovým základem z celé rozhovorové části.*

Pojem Homeopatie byl všem až na Patrika velmi dobře znám. Ten tento výraz nikdy neslyšel a je silně proti jeho přesvědčení. I tak na něj zapůsobil, věří mu a přinutil jej velmi zapřemýšlet. Sdělení dává smysl a je pro něj zajímavé.

Denis, Katka i Jitka mají k tématu velmi podobný vztah – znají jej velmi dobře (osobně nebo v nejbližším okolí), rozumí kontextu, způsob podání se jim líbí. Po přečtení se museli zamyslet. Zároveň ale dodávají, že by vůbec nezměnil jejich názor ohledně očkování.

Kateřina uvádí, že i tak by jej určitě ve svém okolí s ohledem na fakt, že jí to dává smysl, šířila dál.

Jitka dále uvádí svou obavu ohledně informačního přesycení. Nedokáže se totiž zorientovat v množství dostupného obsahu a neví čemu věřit. Uvádí tedy, že je pro ni sdělení uvěřitelné, na druhou stranu by se k němu asi nikdy ani nedostala, jelikož v době 4. vlny již žádné mediální výstupy nesledovala právě kvůli jejich množství a strachu z jejich relevantnosti.

Ohledně pohledu na očkování, Helenu by to zásadně nezměnilo, ale uznává, že ovlivnilo.

Lucie ve škálách označila, že na ni sdělení udělalo malý dojem, nebylo pro ni nijak důvěryhodné a vůbec jí neoslovilo. Po následné diskusi ale uvádí, že jej u obou dětí aplikovala a vlastně jí to dává smysl.

### **Sdělení 3 – fiktivní příběh člověka, který Covid nedávno prodělal a přesto se znovu nakazil – Facebook příspěvek.**

*Emotivně výrazně zbarvený příběh obyčejného člověka, v tomto případě ženy ve věku cca 35 let, popisujícího svůj postoj ke Covidu – „Imunita po vakcinaci je menší než po prodělané nemoci, tudíž nemá cenu se očkovat“. Na to naváže tím, že navzdory prodělané nemoci se nakonec jako zdravá osoba stejně po 3měsících nakazila a měla poměrně těžký průběh, což ovlivnilo život její a celé jejich mladé rodiny. Poté, co se z toho dostala, se začal o vakcínu více zajímat a zjistil, že je mnohem výhodnější je absolvovat ji.*

*Volba tohoto typu příspěvku vychází především z obecného předpokladu, že lidé rádi prochází obsah sociálních sítí a zajímají je příběhy druhých. Obsahuje ale také manipulační techniku Sociální schválení a argumentační fauly Útok na city a Apel na strach, které byly nalezeny v obsahové analýze.*

Helenu sdělení donutilo se zamyslet. Je pro ni zajímavé, má to na ní vliv a jeho zakončení nebere jej na lehkou váhu. Podobně mluví i Patrik. I když nezná konkrétní pozadí tohoto příspěvku, působí na něj silně, i při uvědomění, že se by se to mohlo stát jeho dceří (a její rodině). Příspěvek jej výrazně donutil zamyslet se, rozhodně by ale neovlivnil jeho přesvědčení očkovat se.

U dalších dotazovaných převažuje silný dojem z příběhu neznámé mladé rodiny. I když Lucie nikoho s vážnými příznaky Covid-19 ve svém okolí nezná, příběhu věří a bere jej vážně. O jeho důvěryhodnosti nemá pochyb.

Spíše odtažitě k příspěvku přistupuje Jitka. Ve škále uvádí malý dojem a důvěryhodnost příspěvku. Odůvodňuje to množstvím protichůdných příspěvků, které jsou na sociálních sítích dostupné. Myslí si, že to není pravda, načež vzápětí uvádí, že její rodinný příbuzný podobný příběh prožil a kdyby autor příspěvku byl někdo známý, věřila by mu. Nakonec uvádí, že příběhu vlastně věří.

Denis je vůči sdělení oproti zbytku výrazně skeptičtější. Uvádí, že na Facebook může každý napsat cokoliv, podobné příspěvky už četl a i když si myslí, že se to stát mohlo, zastává názor, že většina takového typu příspěvků je přibarvená, protože se to tak na sociálních sítích z důvodu větších zásahu dělá.

#### **Sdělení 4 - Babiš změnil názor a už nechce, aby se lidi očkovali**

*Facebookový příspěvek bývalého premiéra s jeho typickou výraznou komunikační rétorikou kritizuje současnou vládu a všechny její kroky. Součástí toho je i oznámení, že se očkovat další dávkou vakcíny už nenechá, jelikož již nikomu nedůvěřuje. Zároveň předsouvá manipulativní argument ohledně očkování, které porovnává s dobou, kdy vakcína ještě nebyla vyvinuta (viz příspěvek V. Klaus ml v obsahové analýze).*

*Tento příspěvek byl vytvořen z experimentálních důvodů, zkoumá reakci na ve své době velkého zastávce očkování a kontroverzní osobnost zároveň, od které je hypoteticky možné čekat změnu v postojích. Nachází se zde apel Autority a argumentační faul sloučení společnou vlastností a apel na zášť. Ty byly analyzovány v první části právě také u kontroverzních osobností.*

Dnes již bývalý premiér svým příspěvkem příliš nezaujal. Na základě předchozích zkušeností se zde setkává se zde silná nedůvěra a nekompetence, a to i přesto, že reprezentuje u velké části dotazovaných stejný názor proti očkování. Na druhou stranu zde zazněla i ochota důvěřovat pravdivosti sdělení, jelikož tato osoba často mění své postoje.



Patrik, ačkoliv není jeho volič, slovům o neschopnosti nové vlády věří a proto má pro změnu jeho postoje pochopení. Zaujala jej informace ohledně čísel, protože takto to také vidí a nedokáže vysvětlit, proč se to tak opravdu stalo.

### **Sdělení 5 – Zdravko online – vyplatí se to**

*Instagramový příspěvek Ministerstva zdravotnictví v typickém černém trojúhelníku ve žlutém čtverci, který používal pro komunikaci influencer a bývalý poslanec Dominik Feri, oznamuje příspěvek 1000 Kč pro každého, kdo si přijde pro první dávku očkování.*

*Príspevek obsahuje pouze menší obrazový argumentační který působí na emoce. Jinak slouží ke zjištění názoru na tento typ motivace.*

V první, škálové části, byly ode všech dotazovaných ohledně takové finanční motivaci k očkování jasné. Všichni uvádí, že na nemá žádný vliv, protože jejich přesvědčení nejde vykoupit. Převažuje názor, že svoje rozhodnutí zakládají na péči o své zdraví.

Některé to ještě více utvrzuje ve svém názoru, například u Katky. Způsobuje jí to ještě větší nevěrohodnost. „Cukr a bič.“ Jitka k tomu dodává, že i kdyby měla možnosti jet díky podstoupení vakcinace na týdenní dovolenou k moři, nepřistoupila by na to.

Přístup ke sdělení se mírně mění po vysvětlení argumentů pro tento počín ze strany státu. I když to nemá vliv na změnu názoru dotazovaných, připouští, že takový pohled je nenapadl. I tak ale je ale zdůrazněn konsistentní odmítavý postoj ze strany většiny dotazovaných. Začíná ale zaznívat názor, že u některých skupin by jako argument pro vakcinaci tento počín mohl fungovat. Lucie i Kateřina se shodně uvádí, že znají skupinu lidí, kteří by se pro finanční odměnu nechali vakcinovat.

Odlíšný názor má Patrik. Ve vyplněných škálách je pro něj příspěvek absolutně nerelevantní. Po diskuzi však, stejně jako Denis, připouští, že v případě vyšší částky by nevěděl jak reagovat, protože by jej vidina zisku lákala. Patrik to odůvodňuje svým postojem, který vychází z předpokladu, že „vakcína neškodí, jen neúčinkuje“.

Co se týká komunikace Zdravka online (ministerstvo zdravotnictví), které na veškeré zásahy do běžného života mělo největší vliv, většina jej sledovala zprostředkovaně. Denis i Katka jej sice na začátku pandemie sledovalo, ale s postupujícím časem od toho opustili. Stejně jako Helena přišli k názoru, že je to pro ně příliš časově náročné bez jakéhokoliv přínosu.

### **Sdělení 6 - řetězový mail – Jde o Slovaný**

*Řetězové maily jsou velmi oblíbeným a vlivným nositelem informací a dezinformací pro vyhraněnější skupinu lidí, nedůvěřující v systém, kteří čtou „alternativní média“.*

*Dotazovanému bude ukázán vytištěný řetězový mail, napsaný ve stejném, šokujícím duchu. Hlavní sdělení je v duchu spiknutí západních elit, které vědí, že se slovanské národy pro svoji tvrdou náturu nedají očkovat, čímž dojde k zásadní redukci této rasy. Odvolávat se bude na informace ruské zpravodajské služby.*

*Analyzovat argumentační fauly je vzhledem absurdnímu obsahu zbytečné, hlavním účelem bylo zjistit, zda někoho tento komunikační kanál oslovuje a jestli je sdělení zaujalo, popřípadě jak.*

K řetězovým mailům má vztah Patrik. Chodí mu denně ve velkém množství (cca 20) a zhruba čtvrtinu až polovinu z nich čte. Uznává argument, že informace nemusí být přesné, i tak ale důvěřuje více svým přátelům, o kterých se domnívá, že díky velkému propojení až ke zdroji informací na základě vzájemné důvěry se jedná o opravdivý obsah. Dále je však neposílá. Masmédiím z principu nevěří. Na tento konkrétní typ sdělení ještě nikdy nenarazil a moc se mu nezdá. Na druhou stranu připouští, že minimálně část obsahu mailu by mohla být pravda.

Ostatní dotazující mají k tomuto typu sdělení převážně negativní postoj. I když některé základní myšlenka zaujala, považují to spíše za nesmysl (Katka, Denis, Jitka) nebo na to nemají názor, jelikož jim tento typ mailů nechodí (Lucie)

### **Sdělení 7 – Václav Klaus ml – Chci žít ve svobodné zemi, proto jsem už byl.**

*Příspěvek na Facebooku s prvky emocí a jasného cíle – zničení Covidu. Osobnost, u které by to málo kdo čekal, se rozhodla změnit názor, protože „jenom idioti nemění svůj názor“, má Covidu už plné zuby a nechce se s ním zabývat další, roky, protože chce žít svobodně a naplno. Přišel k prozření – jediná opravdu účinná a rychlá metoda je očkování, za kterou ale nestojí elity, jak se to prezentuje, ale vynikající vědci z celého světa.*

*Jak bylo odhaleno v obsahové analýze, bude použit i zde apel Autority, dále Sociální schválení, Vzácnost a argumentačního faulu Apel na zášť (vůči politikům).*

K hodnocení sdělení je třeba znát osobnost a postoje komunikátora, což Jitka a Helena vylučuje. Denis ve škále uvádí téměř nulový dojem a důvěryhodnost. Uznává však kontext myšlenky, která mu přijde zajímavá.

Podobně to má i Katka. Osobnost dotazovaného zná a není si jistá tím, že by takový postoj zaujal. Když se však nad obsahem zamýšlí, jednoznačně jí dává smysl, přesně jak hodnotí i na začátku ve škálách. Obává se však, že takových informací je všude až moc a nikoho to neovlivní. Podle ní by jediným impulsem ke změně přístupu k očkování bylo, kdyby v okolí neočkovaných začali umírat jejich známí a příbuzní.

Sdělená udělalo dojem na Patrika. Považuje je za důvěryhodné, protože takový způsob komunikace opravdu Klaus ml má. Zdá se mu však divné, že by takto zásadně ve svých názorech otočil, myšlenku ale úplně nezavrhuje. Uvádí, že proti vědcům většinou nic nemá, bohužel mají vliv jenom elity.

### **6.3 Verifikace výzkumných otázek**

#### **Jaké jsou okolnosti, které vedou k odmítavému postoji k očkování.**

Kvůli svému rozsahu ovlivnění života všech občanů se jedná o velmi diskutované a ožehavé téma. Na zodpovězení otázky je proto třeba oprostít se zobecňování a přihlédnout k několika tematickým okruhům, vycházejících ze základních postojů dotazovaných,

Mezi ty nejdůležitější prvek patří celkový mediální prostor, který se tématu intenzivně věnoval a dotazované tak ovlivňoval. Velmi často zaznívaly výrazy jako „příliš velký tlak“ nebo „zjednodušování“.

Tento postoj se dá vysvětlit určitým přístupem k životu, který někteří zastávají. Podle nich je člověk individuum, rozmanitý tvor, stejně jako je rozmanitý celý svět. Z tohoto důvodu na něj obecný pohled na očkování působí negativně. Je to pro ně forma nátlaku, která má spíše opačné účinky.

Komunikace ze strany zainteresovaných institucí byl další významný faktor. Neustálá změna postojů a nařízení vedla také k nedůvěře vůči samotné vakcíně. To doplňovala i neúplná informovanost ohledně vakcíny, kdy původně byla komunikována jako prostředek, který jednou dávkou zcela eliminuje možnost nákazy Covid-19. Až později se ukázalo, že budou potřeba i další dávky, které navíc vůbec nezaručují vyhnoutí se nákaze.

Další faktor je více vnímán především mladším lidem, kteří všeobecně strach z nemocí nemají. Snaha vlády o omezování práv neočkovaných měla pro ně opačný účinek. Jak uvádí jeden z dotazovaných, „Kdyby nebyl na očkované takový tlak v kombinaci se selektovanými restrikcemi, neměl by problém k očkování přistoupit.“

V marketingu existuje výraz tzv. šeptanda (buzzmarketing). Mnoho informací „od známých“, které nezahrnovali prvního nositele informací mělo významný vliv na postoj k očkování i důvěře ve stát a jeho funkčnost.

Mezi další důvody patřily také rychlost vyvinutí vakcíny, obavy o zdravotní důsledky po očkování a konečně nedůvěra v celou pandemii, názor, že vakcína je především byznys farmaceutických korporací, než snahu pomoci lidem a nemá žádné účinky.

Mezi dotazovanými se objevil jeden zástupce (další se mezi ně dá částečně zařadit také), který patřil do skupiny, pracovně nazvané *konspirační*. Ti se od zbytku neočkovaných liší celkovým pohledem na svět a radikalizací na sociálních sítích v době pandemie (Deník N, ©2021). Nevěří systému jako takovému a domnívají se že všechno je jinak než se zdá. Při vrcholu pandemie, kdy je téma vakcíny významné a narůstají emoce, mají problém hledat faktické informace, je tak jednodušší dezinformace šířit. Jsou k nim náchylnější a je jednodušší jim uvěřit. Podle původních předpokladů je zaujal řetězový mail a příspěvek od přední české politické osobnosti, která často obsah s manipulační a dezinformační rétorikou šíří, a to i navzdory tomu, že byl záměrně opačného názoru.

Řetězové maily a dezinformační obsah je tak další významným zdrojem z obav a odmítání vakcíny proti Covidu-19.

**Co by mohlo neočkované změnit svůj postoj? Které apely, situace či názory by mohly vést ke změně těchto postojů ve společnosti.**

Jenom samotný předpoklad, že lze na tyto otázky najít jasné odpovědi byl velmi odvážný až naivní počín. Pomocí určitých apelů, které na dotazované měly vliv a zaujaly je, se ale z výzkumu vydedukovat dají.

Především je nutné poznamenat, že neexistuje jedno silné sdělení, který zcela změní názor jedince na toto téma. Jedná se o velký, permanentně působící celek informací, pohledů a vlivů, které mohou velmi pomalým způsobem ovlivňovat postoje jedince ke změně názorů na očkování. Na to má také zásadní vliv okolí – sociální prostředí. Vzhledem k rozdělené společnosti i toto nemusí být dostačující.

Mezi společné prvky, díky kterým se k očkování dotazovaní stavěli pozitivně, zároveň ale přímo nenabádaly, patřily dle Cialdiniho principů prvek autority. Ostatně, nejčastěji se vyskytoval také v obsahové analýze, kde neočkované utvrzoval ve svém názoru či dokonce se jej snažil dostat do často nesmyslného způsobu uvažování o tomto tématu.

Autorita (v době šetření) budoucího premiéra Fialy svým prohlášením dotazované zaujala. I když někteří uváděli, že to pro ně byly spíše prázdňější slova, uznali, že forma sdělení v kombinaci se společenským postavením osobnosti je zamyslet se donutila, a to přesto že se jednalo o obecnější formu sdělení.

Stejný prvek se vyskytuje i v tiskové správě Homeopatické asociace, i když zde se jedná o kombinaci více prvků. K tomuto příspěvku je třeba dodat, že z pohledu účinku sdělení k danému tématu byl zcela nejúspěšnější. Až na jednu výjimku byl všem znám a jejich prohlášení je bráno s velkým respektem. Přinutil dotazované nejenom nad tématem více přemýšlet, ale také někteří uznali, že by jejich příspěvky šířili dále, i když uznali, že by je to k naočkování přímo nedonutilo.

V tomto sdělení se mísí apel autority (ředitelka organizace), oblíbenosti (lékařka a obor dotazovaným dobře známý) a sociální schválení. Oblíbenost oboru hrál zřejmě největší roli, jelikož většina s ním měla poměrně rozsáhlé předchozí zkušenosti a důvěru v něj.

Hledá-li se konkrétní typ sdělení, které má u neočkovaných zlepšit pohled na vakcínu proti Covid-19, jednoznačně by to bylo umožněním většího mediálního prostoru takových zdravotních asociací.

Další, velmi účinné sdělení bylo více založeno na emocích. V případě výzkumu to byl příběh zdravého člověka, který se podruhé nakazil a měl vážné následky.

Dle Cialdiniho se jedná o prvek sociálního schválení. Dotazovaní v příkladu viděli sami sebe nebo své nejbližší, což na zapůsobilo. Svou roli zde hrál i strach, který se při představě, že taková situace může nastat i u dotazovaných, objevil. Věřili příspěvku, i když neznali jeho konkrétní pozadí pravdivost.

Společností rezonují příběhy obyčejných lidí, protože jsou jim blízké. Velká část má o takový obsah zájem, ovlivňuje ji to a to i když se jedná o téma, které je proti jejich smýšlení.

Zajímavý pohled na vakcinaci je z hlediska finanční motivace. Všichni dotazovaní tuto variantu zcela zavrhovala, po rozvinutí diskuze ale velká část připustila, že při větší

odměně by nad návrhem dokázala uvažovat, stejně tak jako lidé z jejich okolí, kteří by na to přistoupili i za původních podmínek.

Finanční odměna za podstoupení vakcíny je složité téma, které by při vhodném provedení mohlo fungovat. Vyžadovalo by ale velmi důkladnou analýzu a přípravu.

Účinek argumentačních faulů se nedá pro zodpovězení vědecké otázky použít, jelikož je využíván pouze jako pomocný (manipulační) prvek pro podpoření myšlenky autora a nemá žádné hlubší hodnotové základy.

#### **6.4 Návrhy a doporučení vyplývající z výsledků výzkumného šetření**

Tato práce se kromě tématu očkování zabývá také manipulací, která ovlivňuje postoje jedinců, aniž by si toho byly vědomy. Z toho vycházela i praktická část. Je tedy třeba k následujícím doporučením brát v potaz i etickou složku komunikace, která v práci zahrnuta nebyla. Všechny testované sdělení byly fiktivní a sledovaly reakce dotazovaných. Jako doporučení se však nedají brát. Proto je třeba následující věty brát spíše jako informace obecnějšího charakteru.

Jak již bylo zmíněno, největší vliv na konzumenty obsahu mají autority. Instituce i celé vlády, řešící komunikaci nejen vakcíny proti Covid-19, ale i celou pandemií by tak měly obratně využívat osobnosti, mající pověst důvěryhodné autority, to vše v kombinaci s rozumným dávkováním informací, jelikož přesycenost a zmatenost z všudypřítomných a protimluvných informací v občanech způsobuje znejistění a ztrátu důvěry.

Pomoci by v tom mohl jednotný informační kanál, zastřešující výstupy vlády a komunikující tak jednotlivé opatření, ze kterého by mohly čerpat ostatní média. Na začátku roku 2021 byl na podnět poslance Feriho spuštěn speciální web, který podobné informační parametry splňoval, později však měl problémy s aktualizací údajů a především existovaly další weby a kanály, provozované vládou, které se prolínaly, někdy dokonce navzájem protirečily, nebyly propagovány a tím zanikaly v informačním šumu.

Navrhovaný informační kanál by měl sloužit jako centralizovaný online rozcestník všech informací o pandemiích, krocích vlády a vakcíně. Kromě aktuálních informací by z něj vycházely i ostatní komunikační nástroje, které by vláda ke zmírnění dopadů pandemie používala. Tím by se sjednotila komunikace a zabránilo by se také případným nedorozuměním, které vedly k nedůvěře ve schopnost vlády zvládnout pandemií.

Dalším doporučením je spolupráce vlády s vybranými lékařskými asociacemi, které svými zaměřením a aktivitami zajímají různé skupiny obyvatel. Ty očkování otevřeně podporují, ale využít svůj komunikační potenciál nedokáží. Nabízí se možnost vznik pozice koordinátora, odborníka na marketing, který se svým týmem bude jejich výstupy zapojovat do vládní komunikační strategie proti Covidu-19.

Vláda by měla zvážit finanční odměnu za podstoupení vakcína, a to na základě důkladné analýzy cílové skupiny, podpořené rozsáhlým výzkumem.

Protože se tato práce zabývá manipulacemi, následující doporučení jsou takového charakteru. Na základě zjištěných šetření mohou svůj účel splnit, pro použití v oficiální sféře jsou ale kvůli taktikám nekalého charakteru nepoužitelné:

- využití řetězových mailů k získání pozitivnějšího pohledu na očkování (při důsledném použití vhodné rétoriky, využívané v těchto typech komunikace),
- tajná spolupráce s influencery, vystupujícími proti očkování, na základě finanční odměny,
- vytvoření fiktivních uživatelů sociálních sítí, aktivně zapojených v diskuzích u článků ohledně tématu očkování a Covid-19
- vytvoření anonymních Facebookových stránek – „alternativních médií“, komentujících aktuální dění ve světě dle obrazu *konspiračních* (viz verifikace výzkumných otázek), které občasně zmiňují i vakcínu z pohledu vidění světa této skupiny, zasazené do kontextu pozitivního přínosu vakcíny
- očkovací loterie – systém slosování o vysoké finanční odměny (zapojení do loterie by bylo dobrovolné, tzn. ti, kteří se chtějí očkovat z jiných důvodů, by do slosování nemuseli být zapojeni). Pro tuto variantu by byl vyžadován velký důraz na propracovanou komunikaci celého projektu.

## ZÁVĚR

Název práce je Vliv marketingu a manipulace na očkování proti Covid-19, což obnáší teoretickou rovinu, která vysvětlila základní aspekty, vysvětlující prostředí tohoto tématu. To zahrnovalo nejen komplexní charakteristiku pojmů, jako je manipulace, typologie manipulátorů typy, jejich strategie, techniky a argumentační fauly, ale také vysvětlení unikátní doby, o které práce pojednává. Doplnuje jí také popis krizové situace, která v popisovaném období rozhodně probíhala.

Cíl práce, odpověď na vědecké otázky byl jasný. Zjistit motivace neočkované skupiny vybraných jedinců proti Covid-19. Zároveň bylo potřeba podrobněji se podívat do prostředí, kde je toto téma velmi diskutované a to tak, aby se zjistili konkrétní apely, které mluvčí používají. Protože práce vycházela z celosvětové vědecky přijaté tezi o jednoznačném přínosu očkování, předpokládalo se, že se zde budou vyskytovat prvky manipulace a argumentačních faulů. To se také stalo, proto začátek praktické části tyto prvky analyzoval.

Druhá fáze tvořily polostrukturované rozhovory, kde byli respondenti, kteří očkování proti Covid-19 nikdy nepodstoupili dotazování na jejich motivace a názory. Poté jim byly předloženy fiktivní příspěvky, které vycházely ze stejné rétoriky a obsahovali stejné manipulační prvky a argumentační fauly, které byly zjištěny v první části praktické části práce.

Na základě těchto výsledků byly s určitou rezervou zodpovězeny výzkumné otázky. Existující rizika zkreslení výsledků byly zmíněny a odůvodněny již v metodické práci, jednalo se především o podprůměrný počet respondentů a nedostatečné sociologické a psychologické znalosti vedení rozhovorů dotazujícího.

Závěr práce obsahuje komunikační doporučení pro instituce, řešící problém takového celoplošného rozsahu, vycházející ze zjištění, pocházejících z praktické části práce.

Je třeba zmínit, že řešení byly běžného marketingového charakteru, ale i takového, obsahující nekalé techniky a strategie, které mají tendence více ovlivnit cílové skupiny, a to ve prospěch komunikujícího, tedy vlády a institucí, podílejících se na jeho chodu.



**SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ**

- ANTUŠÁK, E. *Krizový management: hrozby - krize - příležitosti*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 395 s. ISBN 978-80-7357-488-8.
- BURÝŠEK, Jiří, 2019. Argumentační fauly. *Bez faulu* [online]. Praha: Bezfaulu.net [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://bezfaulu.net/argumentacni-fauly/>
- EDMÜLLER, Andreas a Thomas WILHELM, 2010. *27 manipulativních technik: Jak účinně manipulovat a ještě účinněji se bránit* [online]. Praha: Grada [cit. 2022-04-11]. ISBN 978-80-247-3300-5. Dostupné z: <https://www.booktook.cz/p/27-manipulativnich-technik-jak-ucinne-manipulovat-a-jeste-ucinneji-se-branit/#tab-01>
- GORIN, Moti, 2014. *Manipulation: Theory and Practice: Towards a Theory of Interpersonal Manipulation* [online]. Oxford: Oxford University Press [cit. 2022-02-24]. ISBN 9780199338207. Dostupné z: <https://www.amazon.co.uk/Manipulation-Theory-Practice-Christian-Coons/dp/0199338205>
- HUGHES, Mark, 2006. *Buzzmarketing: Přimějte lidi, aby o vás mluvili*. Praha: Albatros Media. ISBN 8072611534.
- IVANOVA, Ekaterina. *Fenomén "názorové bubliny" očima aktivních uživatelů Facebooku*. Praha, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Katedra elektronické kultury a sémiotiky. Vedoucí práce Řehořová, Irena.
- NĚMEC, Petr. *Public relations: komunikace v konfliktních a krizových situacích*. Praha: Management Press, 1999. ISBN 80-85943-66-2.
- NOVÁK, Tomáš a Věra CAPPONI, 2012. *Asertivně do života*. 3., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3869-7.
- PROUSKOVÁ, Hana, 1999. *Nenechte sebou manipulovat*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-256-4.
- SHOSTROM, Everett L., 1967. *Man, the Manipulator* [online]. New York: Bantam Books [cit. 2022-04-13]. ISBN 9780553136425. Dostupné z: [https://www.goodreads.com/en/book/show/1208111.Man\\_the\\_Manipulator](https://www.goodreads.com/en/book/show/1208111.Man_the_Manipulator)
- TAHAL A KOL., Radek, 2017. *Marketingový výzkum: Postupy, metody, trendy*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-0206-8

TOMANDL A KOL., Jan, 2020. *Krizová komunikace* [online]. B.r. Brno: Masarykova univerzita [cit. 2022-01-27]. ISBN 978-80-210-9636-3. Dostupné z:

<https://www.bookport.cz/e-kniha/krizova-komunikace-745397/>

VYMĚTAL, Štěpán, 2009. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-2510-9.

ZUZÁK, Roman. *Krizové řízení podniku : (dokud ještě není v krizi)*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004. 179 s. ISBN 8086419746.

Coronavirus disease (COVID-19) [online], 2022. Ženeva: World Health Organization (WHO) [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: [https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab\\_1](https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1)

*Fakta: Nejčastější mýty a hoaxy o očkování* [online], 2021. Praha: Magistrát hlavního města Prahy a Operátor ICT [cit. 2022-04-13]. Dostupné z:

<https://ockovani.praha.eu/nejcastejsi-myty-a-hoaxy-o-ockovani/>

*Krizová komunikace* [online], b.r.. Brno: Lesensky.cz [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.lesensky.cz/krizova-komunikace>

*Nejčastější typy manipulátorů* [online], 2018. Praha: Ing. Dušan Jílek [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <http://www.dusanjilek.cz/blog/nejcastejsi-typy-manipulatoru>

*On the origins of SARS-CoV-2* [online], 2021. Berlín: Springer Nature [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41591-020-01205-5>

*Vakcína vám změní DNA a budou vás moct ovládat. Dezinformační scénu ovládly bludy o očkování* [online], 2021. Praha: N media [cit. 2022-04-13]. Dostupné z:

<https://denikn.cz/514335/vakcina-vam-zmeni-dna-a-budou-vas-moct-ovladat-dezinformacni-scenu-ovladly-bludy-o-ockovani/>

*Základní informace o onemocnění novým koronavirem – covid-19* [online], 2021. Praha: Státní zdravotní ústav [cit. 2022-04-13]. Dostupné z:

[http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Zakladni\\_info/zakladni\\_informace\\_covid\\_8\\_aktualizace\\_prosinec\\_2021.pdf](http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Zakladni_info/zakladni_informace_covid_8_aktualizace_prosinec_2021.pdf)

*Zklamání důvěry, frustrace, únava. Radikalizovat se mohou i očkování, varuje politoložka Mlejnková* [online], 2021. Praha: N media [cit. 2022-04-13]. Dostupné z:

<https://denikn.cz/762226/zklamani-duvery-frustrace-unava-radikalizovat-se-mohou-i-ockovani-varuje-politolozka-mlejnkova/?ref=list>

## SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

FB Facebook, Facebookový

např. Například

apod. A podobně

## SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Návrhy jednotlivých sdělení v polostrukturovaném rozhovoru.

Příloha P II: Jednotlivé nahrávky polostrukturovaných rozhovorů (odkazy na soubory).

# PŘÍLOHA P I: NÁVRHY JEDNOTLIVÝCH SDĚLENÍ.

## Sdělení 1 – Facebookový příspěvek Petra Fialy



**Petr Fiala** ✓

5 h · 🌐



Ještě chvíli to bude bolet, ale přejde to. Staré časy se vrátí.

Vážení občané,  
všichni jsme již unaveni z neustálých omezení a omezení dalších omezení.  
Furt dokola. Všude vidíme jen čísla nakažených, jednou stoupající, potom zase klesající. Už skoro dva roky od toho prakticky není úniku.

Tentokrát k vám ale nepřistupuju jako ten neustálý kritik vlády a jejich činů,  
nýbrž její nový předseda. O to zodpovědněji se nyní cítím.

Na rozdíl od svého předchůdce vám ale nebudu říkat, že prostě bude líp a vy  
nemusíte pro to nic dělat nic. Takto to totiž nefunguje. Naštěstí jsme již  
dospělý, svobodný, samostatný a také zodpovědný stát. A s touto krizí se  
také tak vypořádáme.

Mnoho z vás v této době zažilo situaci, kdy potřebovalo po nemocnici dříve  
zcela běžnou službu, které se však nedostalo, a to kvůli nedostačujícím  
kapacitám a různým omezením. Jak z toho ven co nejdříve?

Jménem svým i odborníků z řad lékařských, vás žádám o dodržování těch  
nejjednodušších opatření (např. 3R – ruce – roušky – rozestupy – alespoň  
něco z toho). A také jít se očkovat. Všechno jsou to po dlouhá léta  
vyzkoušené a vysoce účinné metody, které viru nedají šanci parazitovat a  
omezovat naše životy.

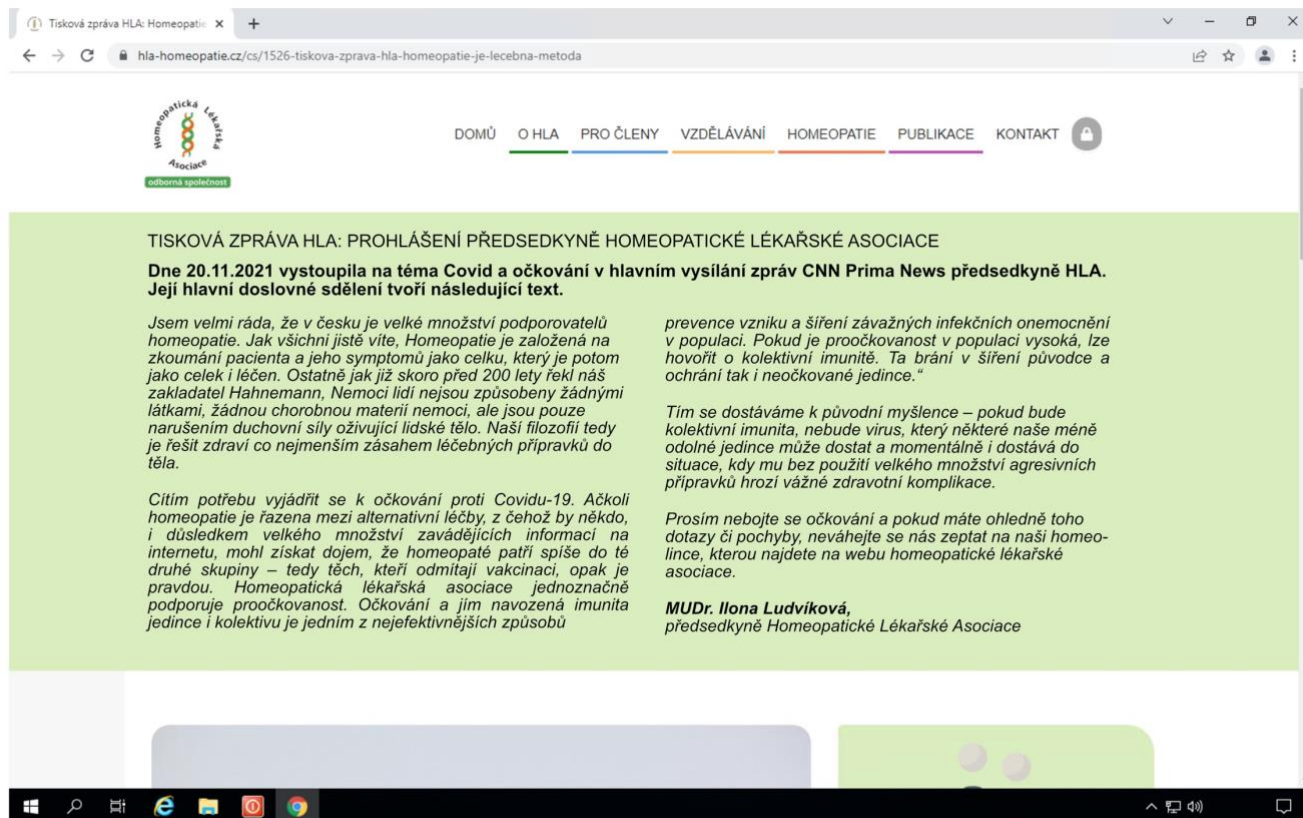


👍 Like

💬 Comment

➦ Share

## Sdělení 2 – Prohlášení předsedkyně homeopatické lékařské asociace



The screenshot shows a web browser window with the URL [hla-homeopatie.cz/cs/1526-tiskova-zprava-hla-homeopatie-je-lecebna-metoda](http://hla-homeopatie.cz/cs/1526-tiskova-zprava-hla-homeopatie-je-lecebna-metoda). The website header includes a logo for the Homeopatická lékařská asociace (HLA) and a navigation menu with links: DOMŮ, O HLA, PRO ČLENY, VZDĚLÁVÁNÍ, HOMEOPATIE, PUBLIKACE, and KONTAKT. The main content area has a light green background and contains the following text:

**TISKOVÁ ZPRÁVA HLA: PROHLÁŠENÍ PŘEDSEDKYNĚ HOMEOPATICKÉ LÉKAŘSKÉ ASOCIACE**

**Dne 20.11.2021 vystoupila na téma Covid a očkování v hlavním vysílání zpráv CNN Prima News předsedkyně HLA. Její hlavní doslovné sdělení tvoří následující text.**

*Jsem velmi ráda, že v Česku je velké množství podporovatelů homeopatie. Jak všichni jistě víte, Homeopatie je založená na zkoumání pacienta a jeho symptomů jako celku, který je potom jako celek i léčen. Ostatně jak již skoro před 200 lety řekl náš zakladatel Hahnemann, Nemoci lidí nejsou způsobeny žádnými látkami, žádnou chorobnou materií nemoci, ale jsou pouze narušením duchovní síly oživující lidské tělo. Naší filozofií tedy je řešit zdraví co nejmenším zásahem léčebných přípravků do těla.*

*Citím potřebu vyjádřit se k očkování proti Covidu-19. Ačkoli homeopatie je řazena mezi alternativní léčby, z čehož by někdo, i důsledkem velkého množství zavádějících informací na internetu, mohl získat dojem, že homeopaté patří spíše do té druhé skupiny – tedy těch, kteří odmítají vakcinaci, opak je pravdou. Homeopatická lékařská asociace jednoznačně podporuje proočkovanost. Očkování a jím navozená imunita jedince i kolektivu je jedním z neefektivnějších způsobů*

*prevence vzniku a šíření závažných infekčních onemocnění v populaci. Pokud je proočkovanost v populaci vysoká, lze hovořit o kolektivní imunitě. Ta brání v šíření původce a ochrání tak i neočkované jedince."*

*Tím se dostáváme k původní myšlence – pokud bude kolektivní imunita, nebude virus, který některé naše méně odolné jedince může dostat a momentálně i dostává do situace, kdy mu bez použití velkého množství agresivních přípravků hrozí vážné zdravotní komplikace.*

*Prosím nebojte se očkování a pokud máte ohledně toho dotazy či pochyby, neváhejte se nás zeptat na naší homeolince, kterou najdete na webu homeopatické lékařské asociace.*

**MUDr. Ilona Ludvíková,**  
předsedkyně Homeopatické Lékařské Asociace

### Sdělení 3 – fiktivní příběh člověka, který Covid nedávno prodělal a přesto se znovu nakazil – Facebook příspěvek.



Hanka Piskálová

Včera v 20:31 • 🌐



Milý přátelé, dovoluňte abych se s vámi podělila o zkušenost, kterou jsem před nedávnem zažila. Tak jako velké množství přátel v mém okolí i mě už zprávy o Covidu, který je všude a který nás prý všechny zasáhne, lezly krkem. A stejně jako tyto přátele později zasáhl Covid i mne. Týden jsem necítila vůně ani chutě, ráno jsem vstávala s pocitem, že bych si ještě dalších 3 hodky spánku dala, celý den hodně slabá, malátná, no ale každopádně nic, co by mě – čupr čtyřicátnici rozhodilo. Přešlo to a vše bylo jako dříve, navíc díky prodělané nemoc jsem se už nemusela ničím trápit (teda až na ty všudypřítomná opatření, že...).

O to více jsem po 3 měsících byla překvapená tím že mne při pravidelných testech v práci vyšel výsledek opět pozitivní. Šla jsem tedy do karantény a dál jsem se tím nehodlala už trápit. Však to za týden zas skončí.

Jenže. Za pár dní se mě začalo hůř dýchat. Tím myslím, že jsem měla opravdu velký problém rozdýchat jakýkoliv větší pohyb. Do toho se přidala horečka, zimnice a později paralýza. Připomnělo mi to jeden z těch klasických bizarních, ale živých snů, kdy jste pod vodou, nemůžete se vynořit, a máte pocit že se dusíte.

Jenže toto nebyl sen. Manžel musel zavolat záchranku, v ten okamžik už jsem ale byla mimo. Po týdnu jsem se probudila v nemocnici, stále na přístrojích, ale svobodná – mohla jsem se nadechnout alespoň z té velké kovové láhve, ze které vedla hadice do mého krku.

To bylo před dvěma měsíci. Teď jsem doma, děti okolo a je mi fajn. Sice těch pár schodů, co máme do kuchyně stále dávám s pocitem, že finišuji maraton, ale lepší se to.

A proč to bylo? Protože jsem si někde přečetla, že „imunita po vakcinaci je menší než po prodělané nemoci, tudíž nemá cenu se očkovat“. Není to tak. Začala jsem se o to zajímat více. Fakt je ten, že po vakcinaci sice Covid chytit můžete (i když z výrazně menší pravděpodobností než bez ní), ale hlavní pointa je ta, že jako očkovaní se nedostanete do stavu, který jsem zažila já. A tento „zážitek“ bych nepřála ani svému největšímu nepříteli ze všech...

👍❤️😬 3,6 tis

450 komentářů 620 sdílení



Like



Comment



Share

[View more 34 Comments](#)



Write a comment...



## Sdělení 4 - Babiš změnil názor a už nechce, aby se lidi očkovali



**Andrej Babiš** ✓

4 h · 🌐



Čau lidi, dneska bych vám chtěl říct zásadní změnu názoru, ke které jsem došel. Víte, já už tomu novému premiérovi nevěřím ani pozdrav. Nedělají to vůbec dobře. Máme tady furt pandemií, nemocnice plné, nic nevyřešili. A přitom tolik slibovali!

Včera mi došla od zdravka smska, prý si mám dojít pro očkování. Já nejdu. Znovu musím být kritický, ale já jim prostě nevěřím. A nevěřím jim ani očkovánání. Kdyby to fungovalo, tak už je to dávno vyřešené.

No a teď mi řekněte – loňský listopad ve stejný den bylo 8 236 tisíc nakažených. 0 % naočkovaných. A o rok později: 22 479. Nemělo očkování snižovat infekčnost a udělat tečku za epidemií?

Jen se ptám. A očkovat se fakt nejdu.



Like



Comment



Share



## Sdělení 5 – Zdravko online – vyplatí se to

mzcr.cz

# 1000 Kč PŘÍSPĚVEK

## na první dávku vakcíny



**739 To se mi líbí**

mzcr.cz Po důkladné debatě se všemi zainteresovanými stranami (ekonomický úsek, lékařské konsilium, česká lékařská komora, bankovní rada, odborové svazy, hnutí Chcípl pes) jsme došli k rozhodnutí, že počínaje zítřkem bude první dávka vakcíny odměněna příspěvkem 1000 Kč na osobu.

[Více info - web zdravotka. ... more](#)

[View all comments](#)

51 MINS

## Sdělení 6 - řetězový mail – Jde o Slovany

EMAIL

Hledat e-mail, přílohu či kontakt

Napsat e-mail

< Zpět Přesunout Označit Spam Smazat Odpovědět Odpovědět všem Přeposlat

Doručené 2

Odeslané

Rozepsané

Hromadné

Archiv

Spam

Koš

S hvězdičkou

Štítky

Cervená

Modrá

Zelená

Kontakty

Vytisknout Další

Vaše e-maily chrání před viry eset

Hledat e-mail, přílohu či kontakt

Seznam.cz

Dnes 18:46

KVŮLI TOMUTO SE NIKDO NENECHÁ OČKOVAT

Západní velmoci financují konspirační scénu proto, aby zdecimovali slovanské národy. Je to jednoduché – nechtějí, aby jsme se očkovali. Chcou, aby jsme ekonomicky a lidsky vykrváceli, aby jsme se rozdělili, aby co nejvíce Slovanů umřelo a mohli tu nastěhovat migranty. Tento plán jim začíná vycházet! Zastavme to!

JDI SE OČKOVAT, neboť ovce, která naletěla západním krajinám!! Oni se očkují a tebe chtějí pochovat! Nedovol jim to!

P.S. jde o informaci, kterou ověřila ruská FSB. Mainstreamové média o tom samozřejmě mlčí...

Rychlá odpověď

Zahodit Odeslat odpověď

REKLAMA

KARL LAGERFELD

LÁSKA NA PRVNÍ POHLED

VYŠPERKUJTE SE

VERMONT

## Sdělení 7 – Václav Klaus ml – Chci žít ve svobodné zemi, proto jsem už byl.



**Václav Klaus ml.** ✓

Před 5 min · 🌐



Chci žít ve svobodné zemi. Chci se svobodně hýbat, dýchat, pohybovat se.

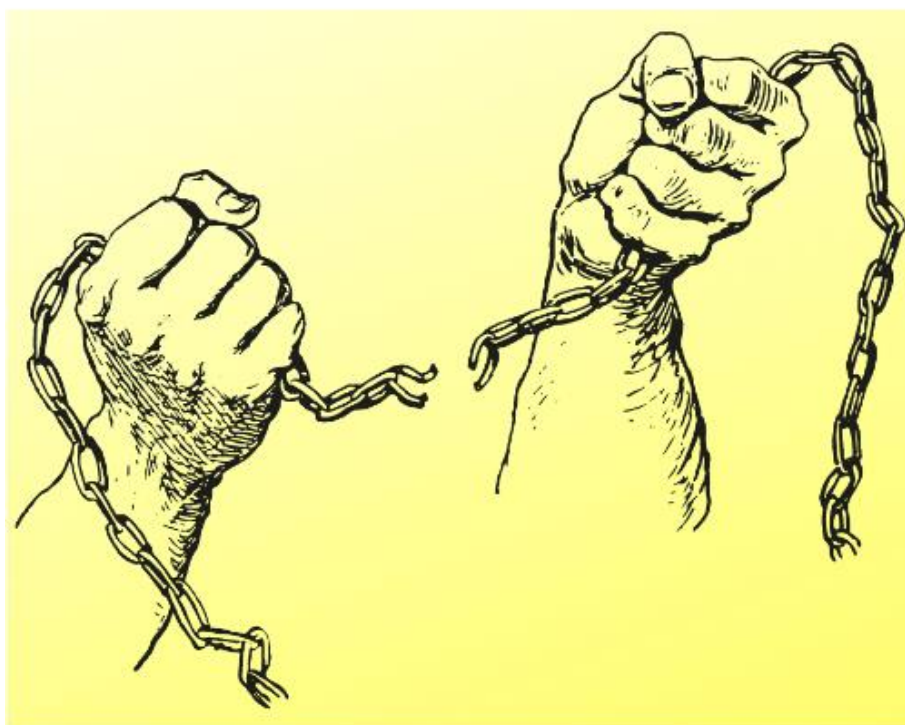
Přátelé, náš boj za svobodu je houževnatý, ale nestačí. Covidokracie stále vládne, virus se prý furt šíří, změna není moc v dohlednu.

Ale já vám něco řeknu. Změnil jsem názor, protože jenom idioti nemění svůj názor. Včera jsem byl na očkování první dávky proti Covidu. Bolí mě rameno, ale dá se to snést. Co je však důležitější, je to, že pokud to udělá větší část z nás, nemá Covidokracie dál šanci utlačovat naše svobody. Nebudou se totiž mít na co vymlouvat.

Vakcíny jsou vyrobeny nejlepšími vědci z celého světa. Od Číny, přes Ameriku až po Rusko. Jsou to vědci - odborníci, kteří se své profesi věnují celý život. Žádní politici, kterým jde jen o moc.

A já vám něco řeknu. Raději už budu věřit těmto obyčejným, ale mimořádně nadaným lidem, než té hrůze v parlamentu.

Pojďme tuto covidovou totalitu ukončit a svobodně žít!



Comments



## **PŘÍLOHA P II: JEDNOTLIVÉ NAHRÁVKY ROZHOVORŮ (ODKAZY).**

Helena: <https://www.dropbox.com/s/l634f2qe1n0s106/Helena.m4a?dl=0>

Jitka (kvůli technické závadě jsou dvě části):

<https://www.dropbox.com/s/skbqnej2f8fd004/Jitka%201.m4a?dl=0>

<https://www.dropbox.com/s/ya0qen8duegndxi/Jitka%202.m4a?dl=0>

Katka: <https://www.dropbox.com/s/c7um92v7mttj5tg/Katka.m4a?dl=0>

Lucie: <https://www.dropbox.com/s/2he4hcws86z1560/Lucka.m4a?dl=0>

Denis: <https://www.dropbox.com/s/fmmxkn3afb50p44/Denis.m4a?dl=0>